Poštnina plačana v gotovini

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto IX. - Št. 247 | Ljubljana, četrtek, 14. oktobra 1948 | Izhaja vsak dan razen ob petkih | Mesečna naročnina din 45.– | Cena din 2.–

IZ DANAŠNJE ŠTEVILKE

Četrti kongres Zveze komunistične mladine Jugoslavije je začel svoje delo — Vsi jugoslovanski učenci na Poljskem se vračajo v domovino
Ustvarimo trdno podlago za večji hektarski donos v prihodnjem letu — Ustanove, ki razbremenjujejo zaposleno mater — nujen pogoj za izpolnitev produkcijskega plana — Kultura
Zasedanje komitejev Generalne skupščine OZN — Šah — Fizkultura

IV. kongres Zveze komunistične mladine Jugoslavije je začel svoje delo

V IMENU CENTRALNEGA KOMITEJA KPJ JE POZDRAVIL KONGRES ČLAN POLITBIROJA TOVARIŠ MILOVAN DJILAS

V torek ob petih popoldne je bil slavnostni začetek četrtega kongresa Zveze komunistične mladine Jugoslavije.

Dvorana Kolarčeve ljudske univerze, v kateri zaseda kongres, je bila okrašena z zastavami in slikami voditeljev Partije in države. Na odru za predsedniško mizo je bil postavljen doprsni kip tovariša Tita, na levi in desni strani ob njem pa kipi Marxa, Engelsa, Lenina in Stalina. Na velikem belem ozadju nad predsedniško mizo je visela rdeča maketa kongresnega znaka in geslo: »Naj živi četrti kongres Zveze komunistične mladine Jugoslavije«. Levo steno velike dvorane so krasile slike članov Politbiroja CK KPJ.

Delegati organizacij SKOJ-a, mladi komunisti iz vseh krajev naše države, so pričakovali začetek kongresa s pesmimi in vzklikanjem tovarišu Titu in slavni Komunistični partiji Jugoslavije.

Ko je stopil na tribuno glavni sekretar Zveze komunistične mladine Jugoslavije Milijan Neoričić, se je spremenilo vzklikanje tovarišu Titu, Centralnemu komiteju in Partiji v burne ovacije. Takoj potem so vsi delegati zapeli internacionalo.

GOVOR MILIJANA NEORIČIĆA

V imenu Centralnega komiteja Zveze komunistične mladine Jugoslavije je začel četrti kongres SKOJ-a generalni sekretar CK SKOJ-a Milijan Neoričić. Rekel je:

»Tovariši in tovarišice! V imenu Centralnega komiteja SKOJ-a začenjam četrti kongres Zveze komunistične mladine Jugoslavije (burno in dolgotrajno ploskanje). **Delegati kongresa naslavljajo v imenu 370.000 članov Zveze komunistične mladine prve besede tega kongresa naši slavni Partiji, organizatorju in vzgojitelju mladega rodu v naši državi, pozdravljajo na kongresu navzoče člane Politbiroja Centralnega komiteja naše Partije tovariše Aleksandra Rankovića, Milovana Djilasa, Mošo Pijade, Ivana Gošnjaka in Franca Leskoška.** (Vsi navzoči delegati vstanejo in dolgo vzklikajo Centralnemu komiteju.)

V imenu kongresa pozdravljam predsednika Prezidija Ljudske skupščine FLRJ dr. Ivana Ribarja (vsi navzoči delegati vstanejo in pozdravijo dr. Ribarja). **Pozdravljam tovariša Svetozarja Vukmanovića-Tempa, ki prisostvuje kongresu v imenu zvezne vlade** (vsi navzoči vstanejo in dolgo skandirajo »Tempo — Tempo«). **Pozdravljam ostale tovariše, ki prisostvujejo kongresu v imenu zvezne vlade, in sicer Rodoljuba Čolakovića, Vicka Krstulovića, Nikolo Petrovića in Jakova Blaževića. Pozdravljam člane Centralnega komiteja KP Srbije s tovarišem Dragim Stamenkovićem na čelu** (burno in dolgotrajno ploskanje). **Pozdravljam predstavnika Komunistične partije Slovenije tovariša Viktorja Stoparja, pozdravljam predstavnika Centralnega komiteja Komunistične partije Makedonije, tovariša Krsto Crvenkovskega, predstavnika Pokrajinskega komiteja za Bosno in Hercegovino tovariša Nika Jurinčića, predstavnike Jugoslovanske armade z generallajtnantom Otmarom Kreačićem na čelu, predstavnike Enotnih sindikatov Jugoslavije s predsednikom tovarišem Djurom Salajem na čelu, predstavnice Antifašistične fronte žena Jugoslavije z Vido Tomšičevo na čelu, kakor tudi vse druge tovariše partijske, kulturne, prosvetne in javne delavce in druge goste, ki prisostvujejo temu kongresu.**

Tovariši in tovarišice, zadnji kongres SKOJ-a je bil leta 1926. in v obdobju 22 let je prehodil SKOJ pod vodstvom Partije naporno, toda slavno pot. Na tej poti je padlo na desettisoče članov SKOJ-a, ki so se borili za srečnejšo bodočnost mladih rodov Jugoslavije. Predlagam, da z enominutnim molkom počastimo spomin padlih tovarišev« (vsi navzoči delegati vstanejo in z enominutnim molkom počaste spomin padlih tovarišev. »Slava jim!«).

Predlagam, da kongres izvoli častno predsedstvo, delovno predsedstvo in sekretariat kongresa.«

K besedi se je oglasil Sveta Kovačević, ki je predlagal v častno predsedstvo četrtega kongresa SKOJ-a Centralni komite KPJ s tovarišem Titom na čelu (delegati vstanejo in skandirajo: »Tito — Partija«, Heroj Tito«), v delovno predsedstvo Milijana Neoričića, Stevana Doronjskega, Rata Dugonjića, Brana Perovića, Milutina Baltića, Slavka Komara, Stana Tomaševića, Mihajla Švabića Stojana Bjelajca, Radenka Bročića, Anta Raosa, Franca Perovška, Joza Bačića, Dimče Belovskega, Ružo Ervačinović, Milojka Drulovića, Miča Rakića, Vlada Šestaka, Velizarja Škerovića in Krsta Markovskega; v sekretariat četrtega kongresa pa Milorada Pešića, Danila Burića in Alija Fejzagića. Predlog Svete Kovačevića je bil soglasno sprejet.

Potem ko sta delovno predsedstvo in sekretariat četrtega kongresa, pozdravljena z dolgotrajnim ploskanjem, zavzela svoja mesta, je dal generalni sekretar CK SKOJ-a Milijan Neoričić besedo članu politbiroja Centralnega komiteja KPJ Milovanu Djilasu, ki je pozdravil četrti kongres SKOJ-a v imenu Cetralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije.

Govor Milovana Djilasa

Prihod tovariša Milovana Djilasa na tribuno so pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem in skandiranjem »Tito — Partija«, »CK — Tito« ter vzkliki: »Naj živi CK s tovarišem Titom na čelu!«, »Trikratni hura za CK« itd. Ko so se več minut trajajoče ovacije polegle, je tovariš Djilas pozdravil kongres Zveze komunistične mladine Jugoslavije v imenu CK KPJ. Rekel je:

»Tovariši in tovarišice, pozdravljam četrti kongres Zveze komunistične mladine Jugoslavije v imenu Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije (burno ploskanje). **V imenu Centralnega komiteja naše Partije vam želim, tovariši, da bi z uspehom opravili zelo pomembno delo, ki ste ga že zdavnaj začeli, namreč združitev mladega rodu naše države na temelju borbe za socializem, na temelju zmagovitih idej marksizma-leninizma.**

Borba za združitev našega mladega rodu traja že nad deset let. Doslej je šla v svojem razvoju skozi tri osnovne faze. Prva faza je pomenila borbo delavske, kmečke in najnaprednejše inteligentualne mladine proti reakcionarnim režimom stare Jugoslavije, ki so prodajali našo državo tujim imperialistom, najprej tistim z zahoda, potem pa nemškim in italijanskim fašistom. Druga faza je pomenila borbo iste mladine proti tujim osvajalcem in izdajalski buržoaziji. Tretja faza je sedanja in ta pomeni borbo našega mladega rodu za socialistično preobrazbo Jugoslavije (burno ploskanje).

Skozi vse te tri faze sta korakala Zveza komunistične mladine Jugoslavije in mladina, ki jima je sledila v vedno številnejših vrstah, skupaj s Partijo, boreč se hrabro in disciplinirano za uresničenje njene linije, za osvoboditev delovnih ljudi iz razrednega in nacionalnega suženjstva. Skozi vse te tri faze se je razvijala borba za združitev delavcev ter poštenih fantov in deklet v enotno organizacijo, ki bo od SKOJ-a prevzela ideologijo, organizacijske izkušnje in spretnost in ki bo hkrati pritegnila k aktivnemu delu in v borbo vse mladince, ki ljubijo svojo državo, svoje ljudstvo, delovno ljudstvo, in ki so pripravljeni boriti se najprej za njeno osvoboditev, potem pa za zgraditev novega, pravičnejšega reda v njej (burno ploskanje).

Nikakor ni naključje, da se dokončna združitev naše mladine v enotno organizacijo uresničuje prav zdaj. Pripravljala se je skozi prvi dve omenjeni fazi, skozi težko politično in gospodarsko borbo proti neljudskim režimom stare Jugoslavije ter dolgotrajno in srdito oboroženo borbo proti okupatorju in njegovim hlapcem. Toda dokončno uresničenje te enotnosti je postalo možno šele zdaj, ko postavlja Partija za cilj sebi oziroma vsemu delovnemu ljudstvu, da se uniči razredno izkoriščanje, da se tako uresniči moralno-politična enotnost vseh delovnih ljudi naše države (ploskanje). **Prav ta perspektiva, prav te naloge, prav ta zadnja velika razredna bitka, ki jo je razvila in v katero kliče naša slavna in nepremagljiva Partija — vse to je ustvarilo pogoje za dokončno združitev delovnih ljudi naše mlade generacije** (burno ploskanje in vzkliki: »Partija, Partija!«). **Njihova enotnost ni navadna enotnost, enotnost, ki nima trdnega družbenega, idejnega in političnega temelja. To je enotnost v borbi za socializem. To je enotnost na temelju ene — marksistične — ideologije, na temelju ene politike, politike Komunistične partije Jugoslavije** (burno ploskanje in vzkliki: »Naj živi Komunistična partija Jugoslavije!«). **To je enotnost, ustvarjena in skovana v borbi, in ta enotnost se nadalje utrjuje, do kraja uresničuje, da ne bi zaspali na dosedanjih lavorikah, marveč da bi bitko še odločneje nadaljevali, da bi izbojevali končno zmago, da bi zgradili socializem** (burno ploskanje).

Ustanovitev enotne mladinske organizacije oziroma strnitev SKOJ-a in Ljudske mladine je rezultat dolgotrajne borbe naših delovnih množic za enotnost, kar je malone istovetno z borbo za njihovo lastno osvoboditev. Na enotnost našega mladega rodu moramo gledati kot na veliko ljudsko stvar, na veliko pridobitev najširših delovnih množic. Enotnost mladega rodu je postala možna po velikanskih zmagah našega delovnega ljudstva, v katerih je imela mladina zelo velik delež — je kažipot vsem delovnim ljudem naše domovine, zbranim v Ljudski fronti, da strnejo svoje vrste, da se še krepkeje, kot neprebojna falanga zbere okrog Partije in njene politike in da ji še nadalje, še bolj neomajno in smelo slede v borbi za socializem.

Enotnost naše mlade generacije, ki stopa v organizacijskem, v glavnem pa tudi v ideološkem pogledu, v svojo zaključno fazo, dokazuje nam vsem, da se politična zavest naših ljudi hitro dviga, da postajajo v borbi novi ljudje, z novimi nazori, z novim odnosom do dela in do države, da si hitro osvajajo novo ideologijo marksizma-leninizma, ideologijo enakopravnosti ljudi in narodov, ideologijo vsestranske osvoboditve delovnih ljudi in uničenja slehernega zatiranja človeka po človeku. Ta relativno nagli proces ideološkega združevanja naših ljudi, dviganja in krepitve njihove zavesti, bi ne bil možen brez srdite borbe, ki so jo bili in ki jo bijejo zlasti zdaj, ko se odpovedujejo marsičemu, da bi zagotovili srečno bodočnost sebi in bodočim rodovom. Ta zavest je nastala v borbi, razvija se v borbi in zajema vedno širše množice. To je tista glavna sila, ki mobilizira vse in nam omogoča, da dosegamo uspehe in zmage. Zavest mladega rodu kot dela našega delovnega ljudstva, da je potrebna borba za socializem, za novo življenje mladega naraščaja, ta zavest je zajela stotisoče fantov in deklet, je tisti činitelj, ki omogoča njihovo popolno organizacijsko enotnost. Dvigati to zavest, jo pravilno razvijati in utrjevati na bazi ideologije marksizma-leninizma, to je garancija ne samo za okrepitev, marveč tudi za nadaljnje širjenje enotne mladinske organizacije. Vsak skojevec mora biti ponosen, da bo vzgojil mnogo mladih tovarišev iz Ljudske mladine, da bodo kakor on, a vsak mladinec mora biti ponosen, da je zaslužil, da Partija ne dela več razlike med njim in skojevcem, da ga smatra za mladega komunista, borca za zgraditev novega življenja, nove družbe, za zgraditev nove, socialistične Jugoslavije (ploskanje).

Tovariši in tovarišice!

Z združitvijo SKOJ-a in Ljudske mladine v enotno organizacijo dejansko ne preneha nobena teh organizacij, marveč bodo njuna osnovna svojstva vsebovana v novi organizaciji. Obe organizaciji se dejansko strneta v novo organizacijo, ki prevzema od prve do druge tisto, kar je glavno. Da pa se bomo prav razumeli, je treba pripomniti: čeprav bo nova enotna organizacija po svoji širini podobna Ljudski mladini, morda pa še širša od nje, ne prevzema tistega, kar je glavno, od Ljudske mladine, marveč od SKOJ-a. Grobo rečeno, od Ljudske mladine prevzema v glavnem širino, od SKOJ-a pa ideologijo, disciplino, herojstvo in požrtvovalnost, čvrstost in vdanosti stvari ljudstva in Partije. Ni naš namen, da bi skojevce spremenili v ljudske mladince, marveč da vso Ljudsko mladino dvignemo na raven SKOJ-a, da bomo nevsiljivo in tovariško, tudi v bodoče varujoč se še strože slehernega doktrinarstva in sektaštva, slehernega odklanjanja mladincev zaradi drugačnih, »nekomunističnih« in »malomeščanskih« nazorov, vzgajali fante in dekleta naše države v duhu socializma.

Glejte, v tem je po mojem mnenju bistvo te zgodovinske združitve SKOJ-a in Ljudske mladine, združitve našega mladega rodu v enotno politično organizacijo novega tipa, kakršna ni bila doslej ustanovljena še nikjer, tako in po tej poti. Da, takšna organizacija, tako in po tej poti ni bila ustanovljena še nikjer. Toda nam se ni treba bati, ker je prvič nastala pri nas. Novega se nam ni treba bati. Takšna organizacija se je pripravljala v dolgotrajni borbi in dejansko pomeni samo uspešen zaključek te borbe. Na ta uspeh, na to novo moramo biti ponosni, to nam mora biti vzpodbuda za nadaljnje delo, ne pa da bi se tega bali (dolgotrajno ploskanje).

Združitev naše mladine v enotno organizacijo moramo smatrati za veliko zmago naše Partije in naših množic v borbi za še večjo organiziranost in disciplino v borbi za izpolnitev težkih nalog, ki nas čakajo. To je eden najpomembnejših dogodkov v življenju mlade Jugoslavije. To je kronanje dolgoletnih herojskih borb in naporov našega mladega rodu, kronanje dela naše Partije med mladino. To je velika organizacijska in politična zmaga naših narodov v borbi za socializem.

S popolno organizacijsko združitvijo mlade generacije se bodo vrste mladine še bolj okrepile. To bo močna vzpodbuda za nadaljnje vsestransko združevanje delovnih ljudi, zbranih v Ljudski fronti. Združitev mladine bo okrepila sile, ki se bore za socializem v naši državi. Naš mladi rod bo korakal naprej še bolj smelo, še bolj enotno in odločno. Vaš kongres je v tem pogledu velikanskega pomena. Vaš kongres bo idejno in politično pripravil to združitev, pripravil mladi rod za še pogumnejše delo za strnitev njegovih vrst.

S tem se boste vi, tovariši, še enkrat oddolžili svoji domovini in svojemu ljudstvu, s tem boste izpolnili eno najvažnejših nalog, ki jih postavljata pred vas Partija in tovariš Tito (enodušni vzkliki: »Hočemo!« ter dolgotrajno in burno ploskanje).

Centralni komite KPJ je prepričan, da boste z uspehom opravili vse, kar je potrebno za bodočo idejno in organizacijsko združitev našega mladega rodu v srečo naših narodov in njihove bodočnosti.

Naj živi nova socialistična Jugoslavija! (burni in enodušni vzkliki: Naj živi!«).

Naj živi herojska Komunistična partija, vodnik delovnih ljudi Jugoslavije v borbi za socializem! (vsi delegati vstanejo, dolgo ploskajo in skandirajo: »Partija — Partija!«, »Tito — Partija!«).

Naj živi enotnost naše mlade generacije v borbi za socializem! (»Naj živi!«).

Naj živi tovariš Tito, voditelj naše Partije in naših narodov, vzgojitelj naše mlade generacije v duhu socializma! (po dvorani zadoni burno odobravanje in skandiranje: »Heroj Tito!«).

Konec govora tovariša Djilasa so vsi delegati pozdravili s tem, da so vstali in navdušeno manifestirali za tovariša Tita in Partijo ter vzklikali: »Heroj Tito!«, »Tito — Partija!«, »Mi smo Titovi — Tito je naš!«.

S tem je bil slavnostni del četrtega kongresa SKOJ-a zaključen. Delegati so še dolgo ostali v dvorani, vzklikajoč: »Tito — Partija!«, »Tito na kongres!«, »Pozdrav Titu!«, »Hočemo Tita!« itd.

•

Danes je kongres nadaljeval z delom. Prihod članov Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije Milovana Djilasa, Moše Pijade, Vicka Krstulovića in delovnega predsedstva kongresa so pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem. Delegati so stoje vzklikali Partiji, Centralnemu komiteju in tovarišu Titu.

Potem ko so sprejeli dnevni red kongresa in izvolili verifikacijsko komisijo sedmih članov, je sekretar CK SKOJ-a Milijan Neoričić podal kongresu poročilo CK SKOJ-a.

SKLICANJE PLENUMA GLAVNEGA ODBORA OF SLOVENIJE

Dne 12. oktobra 1948 je bila seja Izvršnega odbora Osvobodilne fronte Slovenije pod predsedstvom predsednika OF Slovenije tovariša Josipa Vidmarja. Na seji so obravnavali: Poročilo o delu sekretariata in njegova potrditev ter sklicanje plenuma Glavnega odbora OF in dnevni red plenuma.

Izvršni odbor je sklenil, da bo plenarno zasedanje Glavnega odbora v torek 19. oktobra ob 9. uri dop. v Mladinski dvorani z naslednjim dnevnim redom:

1. **Politično poročilo**
2. **Poročilo o delu in naloge Fronte**
3. **Diskusija in sklepi**

IZ PISARNE IZVRŠNEGA ODBORA OF SLOVENIJE

Govor šefa sovjetske delegacije A. Višinskega v političnem komiteju OZN

Sprejem sovjetskih predlogov bi ustvaril trdno osnovo za mednarodno zaupanje ter pripomogel k ustvaritvi miru in varnosti

Pariz, 13. oktobra (Tass). Na popoldanskem zasedanju komiteja za politična vprašanja in vprašanja varnosti je imel 12. oktobra govor šef sovjetske delegacije Višinski. Zbral je rezultate diskusije o sovjetskih predlogih za prepoved atomske bombe, znižanja oborožitve petih velesil za eno tretjino v enem letu in ustanovitev mednarodne kontrole nad izpolnjevanjem teh ukrepov.

V svojem govoru je šef sovjetske delegacije nakazal, da je tudi v tem primeru mogoče opaziti dva tabora držav. Ena skupina držav se dosledno bori za mir in varnost narodov v prizadevanju, da bi zajamčila sprejem sklepov, ki bi pomenili prvi korak pri odstranitvi nevarnosti nove vojne, v delu za utrditev miru. Druga skupina sil pa nadalje hodi po liniji, ki jo označuje prizadevanje za vsako ceno preprečiti prepoved atomske bombe in znižanje oboroženih sil petih velesil.

Višinski je poudaril da vodijo kampanjo proti sovjetskim predlogom predstavniki ZDA, Velike Britanije in Francije, ki so uporabili vsa sredstva, da bi razžalili in oklevetali sovjetsko delegacijo in tako poizkušali izpodkopati zaupanje v predloge ZSSR. Šef sovjetske delegacije je razkrinkal manevre nasprotnikov sovjetskih predlogov in dokazal, kako skrajno neosnovani so ti manevri, ki so jih začeli v Generalni skupščini.

Ko je govoril o prizadevanjih predstavnikov zapadnih sil, posebno Bevina, da bi prikazali stvari tako, kakor da bi ovirala miroljubno sodelovanje med temi silami in Sovjetsko zvezo različnost sistemov, je Višinski spomnil, da ta različnost ni preprečila ustanovitve vojne koalicije ZSSR, ZDA in Velike Britanije v borbi proti Hitlerjevi Nemčiji. Ravno nasprotno, čeprav so imeli ZDA, Velika Britanija in Nemčija skupen gospodarski sistem, so se vendar borili drug proti drugemu.

Ko je analiziral govore delegatov Velike Britanije, ZDA, Francije, Kitajske, Kanade in drugih sil, je Višinski dokazal, da so ti delegati na vsak način skušali zmaličiti jedro sovjetskih predlogov. Predvsem so skušali prikazati stvari tako, kakor da bi bili sovjetski predlogi »nerealni«, »nekonkretni«, »megleni«, čeprav govore ti predlogi o popolnoma konkretnih in realnih stvareh. Sovjetska delegacija je predlagala prepoved uporabe atomskega orožja, znižanje oborožitve in oboroženih sil petih velesil za eno tretjino, ustanovitev točne in učinkovite kontrole nad izpolnitvijo teh ukrepov. Višinski je poudaril, da zadevajo sovjetski predlogi na odpor, ker uničujejo načrte vojnih netilcev. V tej zvezi je spomnil, da v ZDA sedaj pripravljajo zakone glede opreme 25 divizij zapadnoevropskih dežel, ustanovitve ameriških vojaških oporišč v Evropi in ustanovitve omrežja vojaških opornorišč ZDA po vsem obširnem področju od Aljaske do Norveške. Višinski je poudaril, da izvirajo ti zakonski osnutki v težnjah, ki nasprotujejo onim, ki so bili pobuda sovjetskim predlogom.

Šef sovjetske delegacije je navedel številke, ki kažejo, da so v Sovjetski zvezi vojaške proračunske postavke z vsakim letom zniževali. Letos znašajo te postavke 17 odstotkov proračuna. Nasproti tem številkam je navedel izjavo predsednika ZDA Trumana, ki je v svoji poslanici kongresu glede proračuna 1948 — 1949 poudaril, da bo 79 odstotkov izdatkov proračuna ZDA v letu 1949 neposredno odražalo »stroške vojne, rezultate vojne in prizadevanja preprečiti bodočo vojno«, in da bo samo 21 odstotkov izdatkov šlo za socialne ukrepe, stanovanjske zgradbe, prosveto, poljedelstvo, promet, finance, industrijo, splošno upravo itd. Glede Velike Britanije bodo znašali vojaški izdatki v letu 1948 v tej deželi 25 odstotkov proračuna.

V zvezi z izjavami predstavnikov zapadnih sil, da znižanja oborožitve ni mogoče izvesti baje zaradi pomanjkanja točnih podatkov o številu in razmestitvi oboroženih sil Sovjetske zveze, je Višinski dejal: Pravijo nam, naj položimo karte na mizo, govorijo nam, da bi povedali število naših oboroženih sil in kje so razmeščene. **Če bo tu sprejet pozitiven sklep glede predlogov Sovjetske zveze, bo Sovjetska zveza hkrati z drugimi silami dala popolne informacije o svojih oboroženih silah in oborožitvi. Seveda bodo morale vse sile dati informacije glede vseh tipov oborožitve, vštevši atomsko bombo in druga sredstva za množično uničevanje. Sprejmite sovjetske predloge in mi bomo položili vse karte na mizo skupaj z vašimi in našli bomo sredstva, s katerimi bomo kontrolirali tiste, ki govore resnico, in tiste, ki varajo. Glede Sovjetske zveze imam zaupanje in jamčim za točnost informacij.**

Glede argumentov predstavnikov zapadnih sil, češ da znižanja oborožitve ni mogoče izvesti, dokler ni doseženo »ozračje mednarodnega zaupanja«, je Višinski dejal, da danes ni Sovjetska zveza, ki bi preprečevala dosego takega ozračja. Ali ustanavlja Sovjetska zveza vojaška oporišča na ozemljih drugih dežel? je vprašal. Ali ZSSR obkoljuje ZDA in Veliko Britanijo z omrežjem svojih oporišč? Ali taka dejanja, kakor je sklep ZSSR, da umakne svoje čete iz Koreje, preprečujejo dosego mednarodnega zaupanja? Višinski je spomnil na vrsto sklepov vlade ZSSR glede demobilizacije oboroženih sil, posebno na sklep od 24. aprila 1948, po katerem se je zaključila demobilizacija vseh kontingentov, ki so bili vpoklicani v vojnem času. Poudaril je, da se jih samo tisti, ki se delajo kakor da ne »poznajo teh podatkov«, »ne zavedajo«. Ni Sovjetska zveza, ki bi preprečevala dosego mednarodnega zaupanja, temveč druge sile, ki so splošno znane, je dejal Višinski.

Ko se je dotaknil govora delegata ZDA Austina, je šef sovjetske delegacije navedel vrsto konkretnih primerov, ki so pokazali, kako skrajno neutemeljeni so ti argumenti in kako tendenciozen značaj ima ves govor ameriškega delegata. Višinski je razkrinkal Austina kot krivca velikih potvorb izvlečkov iz del Lenina, iz »Kratkega tečaja zgodovine VKP(b)«, iz knjige Voznesenskega o vojnem gospodarstvu ZSSR v dobi domovinske vojne.

Nadaljevanje na 2. strani.

Vsi jugoslovanski učenci na Poljskem se vračajo v domovino

Gljivice, 13. okt. (Tanjug.) V okviru obrekovalne kampanje proti naši državi in vodstvu je poljski tisk izkoristil tudi zadržanje poljskih učencev, ki so bivali v Zagrebu in ki so zaradi izkušenj, katere so si pridobili v Jugoslaviji, spontano in odkrito izrazili ljubezen do naših narodov in našega vodstva. To je dalo snov za nov napad na Jugoslavijo, katerega rezultat je odhod poljskih učencev iz Jugoslavije in jugoslovanskih učencev iz Poljske.

Skupini učencev iz Elblonga so priredili slavnostno odhodnico. Na dvorišču doma so se zbrali poljski delavci in učenci, ki so se prisrčno in bratsko poslovili od svojih jugoslovanskih tovarišev. Pred odhodom so naši učenci poslušali topli govor direktorja šole, nato pa so odšli v vrstah na železniško postajo. Korakali so skupno s poljskimi mladinci, nosili jugoslovansko zastavo in velike portrete generalisima Stalina, maršala Tita in predsednika poljske republike Bieruta. Ljudje so toplo pozdravljali mladince, ki so peli jugoslovanske in poljske borbene pesmi.

Vsi jugoslovanski mladinci pa se ne bodo vrnili v domovino z lepimi spomini. Nekateri ne bodo pozabili sovražnega in nedostojnega ravnanja oblasti ter nekaterih partijskih funkcionarjev republike Poljske.

Ob odhodu naših učencev se je dogodilo, da so nekateri funkcionarji krajevnih organizacij Poljske delavske partije, milice in šolskih oblasti poskušali z nagovarjanjem, s pritiskom in z različnimi drugimi mahinacijami nagovoriti jugoslovanske mladince ter njihove vzgojitelje, naj se ne vrnejo v Jugoslavijo, naj izdajo svojo domovino in Partijo. Tako je direktor industrijske šole Šlajfer Juzef, član Poljske delavske partije, poskušal odvesti naše učence in vzgojitelje na sestanke z izdajalci naše domovine in je pri tem žalil ter obrekoval naše partijsko in državno vodstvo. Direktor industrijske šole v Baldžiku, Pačinski, je odvzel našim mladincem obleke, ki so jih zaslužili s svojim dosedanjim vestnim delom v tovarni in v podjetju. Rubinov, voditelj krajevne organizacije Poljske delavske partije v Gljivicah in direktor industrijske gimnazije sta odkrito ponujala denar in darila našim učencem ter jih skušala nagovoriti, naj se ne vrnejo v Jugoslavijo. Dom jugoslovanskih učencev v Gljivicah je blokirala tovarniška straža, tako da so se morali mladinci prebiti skozi blokado, da so mogli do svojih tovarišev.

Ko so prispele skupine naših učencev iz štirinajstih domov v raznih industrijskih središčih Poljske v Gljivice, je bil tam veliki miting. A tudi tu ni šlo brez incidentov. Direktor šole v Gljivicah je zahteval razpustitev mitinga. Naši mladinci so spontano in odločno odgovorili na ta napad s skandiranjem in vzkliki maršalu Titu, Centralnemu komiteju Komunistične partije Jugoslavije, predsedniku poljske republike Bierutu ter bratstvu in enotnosti poljskega in jugoslovanskih narodov. Miting se je spremenil v prisrčno slovo z bratskim poljskim narodom in se zaključil z manifestacijo ljubezni, zvestobe in vdanosti Ljudski mladini Jugoslavije in Centralnemu komiteju KPJ z maršalom Titom na čelu. Učenci so enodušno izrazili svojo odločno voljo, da bodo takoj po povratku v domovino nadaljevali z učenjem, da bi čim prej dokončali svojo strokovno izobrazbo in se aktivno vključili v graditev socializma. Na mitingu so navdušeno sprejeli pozdravne brzojavke CK KPJ in Zveze poljske mladine. Brzojavka, ki so jo poslali CK KPJ, se glasi:

»Jugoslovanski mladinci, ki smo se doslej učili v bratski Poljski, z gnusom spremljamo in obsojamo krivično in nebrzdano kampanjo proti Vam, našemu junaškemu in tisočkrat preizkušenemu vodstvu, proti naši slavni Partiji in proti naši državi. Krepko strnjeni v vrstah Ljudske mladine Jugoslavije pod Vašim vodstvom pozdravljamo odlok naše vlade o vrnitvi in se vračamo vsi do zadnjega v domovino, pripravljeni, da se z vsemi svojimi močmi pridružimo ustvarjalnemu delu narodov nove Jugoslavije v borbi za graditev lepše ter srečnejše bodočnosti.

Obljubljamo CK in ljubljenemu tovarišu Titu, da bomo takoj po vrnitvi v domovino podvojili svoje napore pri učenju in praktičnem delu in da se bomo čim prej strokovno usposobili in pomagali pri izpolnitvi nalog, ki jih nalagata CK in vlada. Na ta način bomo najprepričljiveje dokazali vsem »kritikom« in obrekovalcem naše Partije ter naše domovine, da gremo mi, mladina, v močni skupnosti z vsemi našimi narodi pod Vašim modrim vodstvom uspešno po pravilni poti, po kateri ste nas tudi doslej vodili in vzgajali. Kakor doslej, tako bomo tudi v bodoče gojili bratska čustva in ljubezen do mladine in ljudstva bratske Poljske, kakor tudi do drugih demokratičnih miroljubnih dežel z nepremagljivo Sovjetsko zvezo na čelu.

Naj živi CK KPJ s tovarišem Titom na čelu! — Pet sto petdeset mladincev in vzgojiteljev.«

Glavnemu odboru Zveze poljske mladine so poslali naslednjo brzojavko:

»V krivični in nebrzdani kampanji proti našemu CK, naši Partiji, naši deželi in našim narodom je izdala vaša vlada odlok o umiku poljskih mladincev iz Jugoslavije. Zaradi tega moramo tudi mi prekiniti učno dobo v bratski republiki Poljski in se vrniti v domovino.

Pred odhodom pošiljamo vam, bratska mladina nove demokratične Poljske, borbene tovariške pozdrave in obljubljamo, da bomo mi, Titova mladina, skupno z vami in z mladino vseh demokratičnih dežel, s herojsko mladino nepremagljive Sovjetske zveze na čelu, kakor doslej še nadalje odločno in budno stali na braniku interesov naprednega človeštva v borbi za mir in demokracijo v svetu.

Znanje in izkušnje, ki smo si jih pridobili v vaši deželi, bomo uporabili pri delu za izpolnitev nalog našega petletnega plana, v borbi za izgraditev socializma v naši deželi in bomo na tak način prispevali svoj del h krepitvi miroljubnih sil demokracije in protiimperialistične fronte s Sovjetsko zvezo na čelu. Pod vodstvom CK KPJ s tovarišem Titom na čelu bomo s svojim delom in trudom dokazali, da so obtožbe ter obrekovanja proti naši Partiji in naši deželi, katere žal tako vztrajno širijo tudi posamezni voditelji nekaterih komunističnih partij ter tisk in radio demokratičnih dežel, neresnične in krivične.

Živelo bratstvo jugoslovanskih in poljskega naroda!

Živela enotnost napredne mladine v borbi za mir in demokracijo v svetu!«

V NOVEM BEOGRADU SO ZGRADILI ŽE TRETJE NADSTROPJE PALAČE PREDSEDSTVA VLADE

Beograd, 13. oktobra. — Gradbena dela pri stavbi predsedstva vlade v Beogradu zelo naglo napredujejo. Plan za mesec september je presežen za 53%, plan za prvo dekado oktobra pa za 26%. Vsa dela so opravljena pred rokom.

Na levem krilu palače, na bloku A, je že zgrajeno tretje nadstropje. Na bloku B so začeli graditi pritličje. Na bloku C pa je pritličje že zgrajeno.

Tudi na desnem krilu stavbe dela hitro napredujejo. Na bloku X so zgradili podpritličje, na bloku G solitertemelje, medtem ko na blokih J in K zabijajo temelje. Sedaj so začeli graditi tudi centralni del stavbe. Predvideno je, da bo na bloku A do konca tega meseca zgrajenih vseh pet nadstropij.

Stavbišče predsedstva je kot najboljše v preteklem mesecu osvojilo prehodno zastavico Generalne direkcije »Novi Beograd«.

LJUBLJANSKI FESTIVAL

Četrtek 14. oktobra:

1. Pionirski kino. Predstava ob 16. v Mladinski dvorani.

2. Solistični koncert v Filharmonični dvorani, Kongresni trg ob 20. uri. Nastopijo: tov. Anton Trost, Karlo Rupel, Marjan Lipovšek, Albert Dermelj, Čenda Šedlbauer, Nada Stritar-Vidmarjeva in Miro Brajnik.

3. Beethoven: Fidelio. Ob 20. uri v opernem gledališču. Gostovanje Valerije Heybalove. Zaključna predstava za sindikate.

Petek 15. oktobra:

1. I. Cankar: Kralj na Betajnovi. Predstava Šentjakobskega gledališča za mladino v Mestnem domu ob 15. uri.

2. Koncert orkestra Slovenske filharmonije v Unionski dvorani ob 20. uri.

Zasedanje Generalne skupščine OZN

Predstavnik FLRJ Hadži Vasiljev o vprašanju skrbništva

Jugoslovanska delegacija bo podprla sovjetske predloge, ker ustrezajo načelom Ustanovne listine OZN in koristim narodov v nesamoupravnih področjih

Pariz, 13. oktobra (Tanjug). Na včerajšnjem zasedanju komiteja štev. 4 za vprašanja skrbništva je govoril predstavnik FLRJ Hadži Vasiljev. V svojem govoru je dejal, da jugoslovanska delegacija ne more sprejeti poročila posebnega komiteja ZN o nesamoupravnih področjih. Ker so predstavniki kolonialnih držav skušali med dosedanjo razpravo v komiteju št. 4 napačno tolmačiti predpise Ustanovne listine Združenih narodov, je jugoslovanski predstavnik navedel stališče jugoslovanske delegacije o tem, kako bi morali tolmačiti te predpise.

»73. člen Ustanovne listine Združenih narodov pravi med drugim, da morajo države — članice Združenih narodov, ki so odgovorne za upravo nad nesamoupravnimi področji, zagotoviti na teh področjih politični, gospodarski in socialni napredek in morajo potem takem na teh področjih razvijati samoupravo in podpirati progresivni razvoj njihovih političnih ustanov. Deklaracijo o nesamoupravnih področjih, kot del Ustanovne listine, so podpisale ne le kolonialne države, marveč tudi vse članice Združenih narodov, s čimer postaja Organizacija do neke mere odgovorna za uresničenje teh načel. Organizacija se mora zanimati za to, ali ta načela uresničujejo, ali upravne oblasti pomagajo področjem, ki jih upravljajo, da bi čimprej ustvarila svojo popolno samoupravo. Očitno je, da se mora Organizacija ukvarjati s temi vprašanji, razpravljati mora o njih in dajati potrebna priporočila za pravilno in učinkovito izpolnjevanje predpisov Ustanovne listine tistim članom, ki so odgovorni za upravo nad nesamoupravnimi področji. Jugoslovanska delegacija meni, da to ni samo pravilo, marveč tudi edino pravilno tolmačenje 11. dela Ustanovne listine, če se upošteva njen duh in njena vsebina.

Toda predstavniki nekaterih držav nastopajo tukaj z izjavami, ki onemogočajo vsako razpravo o bistvenih vprašanjih. V tem primeru ne gre za skrb za kolonialne narode, marveč za to, da bodo imele take razprave neprijetne posledice za upravne oblasti v kolonijah. Kajti lahko je govoriti o vseh mogočih ljudskih pravicah in svoboščinah, toda to je treba z delom dokazati. Vidite, zakaj kolonialne države nočejo povedati vse resnice o svojem upravljanju v kolonijah. Te države se boje, da bi ljudje zvedeli, kakšno je pri njih dejansko »uresničenje« ideala o pravicah, demokraciji in svoboščinah, s katerimi se tako radi ponašajo pred javnostjo.

Vendarle je težko prikrivati resnico. Z nobenimi frazami ni mogoče prikriti borbe zasužnjenih narodov za svobodo in nacionalno neodvisnost. Del resnice si utre pot celo v takšnih dokumentih, kakor so informacije, ki so jih kolonialne države predložile generalnemu tajniku OZN. Iz njih je prav lahko razvidno, da vidijo prestolnice v gospodarstvu nesamoupravnih področij samo vir lastne bogatitve in bogatitve naseljenih belcev. Tako je n. pr. izvozila Velika Britanija l. 1947 iz Indonezije blaga v vrednosti 28 milijonov funtov šterlingov, uvozila pa je blaga v vrednosti 16 milijonov funtov sterlingov. Najboljša obdelovalna zemlja je v rokah priseljencev ali države, ki ima upravo nad dotičnim področjem. Poglejmo nekaj podatkov o Belgijskem Kongu: Na enega Evropejca pride okrog 18 ha zemlje, na 1 domačina pa 4 ha. Evropejec ima povprečno 5.7 vola, 100 domačinov pa povprečno 3 vole. Na 10 Evropejcev prideta povprečno dva ha nasadov kakaoa, na 100.000 domačinov pa komaj 1 ha. Na 100 Evropejcev pride povprečno 7.5 ha nasadov kinina, medtem ko pride na 1 milijon domačinov samo 1 ha. Na 1 Evropejca pride okrog 1 ha kavinih nasadov, prav toliko pa tudi na 10.000 domačinov. Navzlic neizmernim naravnim bogastvom dajejo ta področja sliko strašne gospodarske zaostalosti. V Britanski Somaliji ni niti enega gospodarskega podjetja, razen neke petrolejske družbe. V Novi Zelandiji ni tekstilne industrije, čeprav je tamkaj bombaž glavni pridelek. Mehanizacija kmetijstva je omejena samo na državne farme ali na posestva priseljencev, kakor je primer v ameriški Samoi in Severni Rodeziji, da niti ne omenjam zakonov, ki omogočajo prisilno in brezplačno delo, kot n. pr. v Sierra Leone v Nigeriji, čeprav je britanski predstavnik to dejstvo zanikal. V mnogih nesamoupravnih področjih, kakor n. pr. v Britanski Guajani plačujejo za delo žena skoraj polovico manj kakor za delo moških.

V Somaliji in v ameriškem delu Samoe ni niti ene sindikalne organizacije. Kako malo jim je mar zdravje ljudstva v nesamoupravnih področjih, je razvidno n. pr. iz tega, da je na Zlati obali, ki je ena izmed najbogatejših kolonij na 3 in pol milijona prebivalcev samo 100 zdravnikov. V Nigeriji je bilo leta 1947. 400.000 primerov obolenj in od teh več tisoč na tropskih boleznih.

Kulturna raven ljudstva na nesamoupravnih področjih je neverjetno nizka in ne posvečajo prosvetnemu delu nikakršne pozornosti. V Britanski Somaliji, ki ima okrog 700.000 prebivalcev, obiskuje osnovne šole le 585 učencev, srednjih šol pa sploh ni. Za ljudsko prosveto gre samo 5% celotnega proračuna. Samo 20% prebivalstva zna čitati in pisati. Na Salomonovih otokih je 95% prebivalstva nepismenega in le 20% otrok obiskuje šolo. Na Zlati obali je 80% prebivalcev nepismenih.

To so samo nekateri primeri obupnih razmer, v katerih živi prebivalstvo nesamoupravnih področij. Vsi ti podatki so v poročilih, ki so jih predložile same kolonialne države in ki jih je objavil generalni tajnik Združenih narodov. Razumljivo je, da so s temi poročili hoteli ustvariti čim bolj odvratno sliko in čim bolj prikriti kolonialno zatiranje, kajti so dejstva, ki še bolj obtežujejo režim upravljanja nad nesamoupravnimi področji. Navedel bom nekaj primerov, ki se nanašajo na Kenijo. 4 milijone domačinov v tej deželi, to je 95% vsega prebivalstva, ni zastopanih v zakonodajnem svetu. 2000 Angležev, ki žive v Keniji, ima v svojih rokah polovico najboljše obdelovalne zemlje, druga polovica, seveda manj plodne zemlje, pripada 4 milijonom prebivalcev, čigar glavno kmetijsko orodje sta motika in ročni nož. Stradanje prebivalstva je zavzelo takšen obseg, da umre 50% novorojenčkov.«

Jugoslovanski delegat Hadži Vasiljev je nato nadaljeval: »Menim, da podatki, ki sem jih navedel, jasno pričajo, da je treba obsoditi takšno prakso pri upravljanju nesamoupravnih področij. Narodi teh področij po pravici pričakujejo zboljšanje svojega položaja zaradi našega dela v OZN. Živimo v dobi, ko vsi obsojajo — z besedami — reakcionarni kolonialni način upravljanja in si moramo zastaviti nalogo, da bomo čim prej omogočili vsem narodom, da dobe popolno nacionalno svobodo, nacionalno neodvisnost in enakopravnost. Pomagati jim moramo, da bodo v svojih deželah razvili vse svoje sile, razvili svoje lastne politične ustanove, in svobodno izbrali način svoje samouprave, svobodno razvijali svojo nacionalno kulturo in pridobili svojo neodvisnost. To je edini način, da bodo ti narodi razvili vse svoje ustvarjalne sile in tako čim preje in čim več prispevali k obogatitvi civilizacije in splošnemu napredku človeštva. To je naosnovnejši in bistveni pogoj pravilnega reševanja vprašanja nesamoupravnih področij. To je edina pot za naglo in učinkovito uresničenje načel, ki so napisana v Ustanovni listini Združenih narodov. Ponosen sem, da lahko to trdim in to s popolno moralno kvalifikacijo, ker zastopam državo, ki je sama najodločneje odpravila nacionalno neenakopravnost, ki jo je podedovala od nekdanjih reakcionarnih režimov ter utrdila bratstvo in enotnost vseh narodov in narodnih manjšin v Jugoslaviji.

Jugoslovanska delegacija meni, da mora posebni komite odločno podpreti takšne predloge, kakršne je n. pr. predložil predstavnik Sovjetske zveze, kajti ti predlogi povsem ustrezajo načelom Ustanovne listine Združenih narodov in koristim narodov v nesamoupravnih področjih. Kakor je znano, je jedro sovjetskih predlogov v posebnem komiteju formulirano sedaj v načrtu resolucije, ki jo je predstavnik ZSSR predložil 11. t. m. Ti predlogi določajo naslednje:

1. obvezno dostavljanje in proučevanje poročil o krajevnih organih uprave in o udeležbi domačinov v teh organih;

2. prejemanje in proučevanje informativnih poročil od krajevnega prebivalstva nesamoupravnih področij: od posameznikov, skupin in krajevnih organizacij;

3. vsako leto je treba poslati v nesamoupravna področja predstavnika OZN, da bo izvedel anketo na kraju samem.

Značilno je, da so proti temu sovjetskemu predlogu v posebnem komiteju nastopili vsi predstavniki kolonialnih držav, medtem ko so ga ostali podpirali. Kolonialne države vztrajno preprečujejo Združenim narodom, da bi bili objektivno in podrobno obveščeni o pravem stanju stvari v nesamoupravnih področjih. Podobno je tudi z drugimi predlogi sovjetskega delegata.

Predstavniki Holandije, Velike Britanije in nekaterih drugih držav so nas skušali tukaj prepričati, da so načrti štirih resolucij, ki so jih sprejeli v posebnem komiteju, rezultat sporazuma. Toda kako naj govorimo o sporazumu, če so iz resolucij izločena najosnovnejša, najbolj bistvena in koristna priporočila, ki jih je predložil predstavnik ZSSR in so jih delno podprli tudi drugi delegati. Toda iz rezultatov dela posebnega komiteja, ki se izražajo v predloženih načrtih resolucije, so izključeni prav tisti predlogi, ki bi nam lahko omogočili odločen korak naprej v našem delu. Zavolio vsega tega bo jugoslovanska delegacija v celoti podprla načrt resolucije predstavnika ZSSR.

Volivni odbori v STO se bodo borili za izvedbo demokratičnih volitev

Trst, 13. oktobra (Tanjug). V zvezi z ukazom okupacijske vojaške uprave o volivnih imenikih, so se začeli ustanavljati po vseh krajih cone A, ljudski volivni odbori, ki jih sestavljajo predstavniki vseh demokratičnih množičnih organizacij. Ti odbori se bodo borili za izvedbo resnično demokratičnih in svobodnih volitev v upravne organe področja A Tržaškega ozemlja. Okupacijski vojaški upravi v Trstu so ljudski odbori iz raznih mestnih okrajev in okoliških vasi poslali resolucije, v katerih obsojajo ukaz št. 345 ter ga označujejo kot odkrito kršitev člena 6, statuta Tržaškega ozemlja, ker daje ta ukaz volivno pravico fašističnim beguncem, ne daje pa volivne pravice onim, ki so morali vsled fašističnega režima zapustiti Trst.

Novi jugoslovanski veleposlanik v Londonu izročil poverilnice

London, 13. oktobra (Tanjug). V ponedeljek je sprejel angleški kralj Jurij VI. v slovesno avdienco izrednega in pooblaščenega veleposlanika FLRJ v Londonu Obrada Ciemila, ki mu je izročil svoje poverilnice.

NA IZZIVALNO NACISTIČNO PROSLAVO 1. OKTOBRA SO KOROŠKI SLOVENCI ODGOVORILI S ŠE ODLOČNEJŠIMI ZAHTEVAMI PO ZDRUŽITVI S FLRJ

Celovec, 13. oktobra

Avstrijski reakcionarni krogi na Koroškem so se poslužili najrazličnejših metod, da so na dan 10. oktobra spravili ljudi v Celovec. Vsi udeleženci so imeli brezplačno vožnjo, dodeljevali so jim denarne podpore, reakcionarni delodajalci pa so svoje delavce in nameščence z grožnjami silili, da so se udeležili šovinistične proslave v Celovcu. Na tej proslavi je govoril deželni glavar Wedenig, ki je v svojem govoru licemerno izrazil željo po dobrih odnosih in sodelovanju z Jugoslavijo, hkrati pa je poudaril nacistično Rainerjevo geslo o nedeljivi Koroški. Poudaril je, da se bodo avstrijske oblasti borile proti »slovenizaciji« Koroške. Za njim je govoril tudi zastopnik ljudske stranke Karisch, ki je ponavljal ista gesla in zatrjeval, da je plebiscit 10. oktobra 1920 dokončno odločil pripadnost Slovenske Koroške k Avstriji. Celovški škof je odredil, da morajo ta dan po vseh cerkvah zvoniti eno uro v čast obletnice plebiscita. Prireditelji te proslave so stremeli za tem, da bi čimbolj razpihnili velikonemški šovinizem na Koroškem.

Koroški Slovenci so na to šovinistično provokacijo odločno odgovorili. V vseh mestih in vaseh na ozemlju Slovenske Koroške, tudi v samem Celovcu, kjer je bila šovinistična proslava, so bile ulice in ceste posute s slovenskimi zastavicami s peterokrako zvezdo. V raznih krajih so na križiščih in na cerkvenih stolpih visele velike slovenske zastave, na predvečer in na sam dan proslave pa so se pojavili po okoliških hribih daleč vidni napisi »Tito« ali »OF«. Tudi na zgodovinskem mestu Slovenske Koroške, na vojvodskem prestolu na Gosposvetskem polju je na ta dan zaplapolala slovenska zastava. Koroški Slovenci so se odločno uprli tudi škofovi odredbi in v večini slovenskih vasi niso pustili zvoniti. V nekaterih krajih pa so se nacistični elementi poslužili nasilja, kakor v Kapli ob Dravi, kjer je žandarmerija nasilno vdrla v zvonik in začela zvoniti.

Prebivalci Slovenske Koroške ogorčeno protestirajo proti razpihovanju velikonemškega šovinizma in proti praznovanju 10. oktobra, ki je bil že od nekdaj na Koroškem praznik najbolj zagrizenih šovinistov in nacistov. Hkrati pošiljajo tudi protestna pisma celovškemu škofu, v katerih izražajo ogorčenje, da cerkvene oblasti podpirajo praznovanje tega nacističnega praznika in sovražno nastopajo proti koroškim Slovencem. V protestih pravi prebivalstvo Slovenske Koroške, da ne prizna potvorjenega plebiscita leta 1920 in poudarja hkrati, da so koroški Slovenci izglasovali plebiscit v letih narodnoosvobodilne borbe, ko so z neštetimi žrtvami in neskončnim trpljenjem dokazali, da želijo živeti v skupni domovini FLRJ.

Delegacija ljudske demokratične republike Koreje za Generalno skupščino OZN

Fenjang, 13. okt. (Tanjug.) Vlada ljudske demokratične republike Koreje je sklenila poslati na tretje zasedanje Generalne skupščine OZN svojo delegacijo, ki bo sodelovala pri proučevanju korejskega vprašanja. Na seji so sklenili, da bodo poslali generalnemu tajniku OZN Trygve Lieu prošnjo, naj omogoči korejski delegaciji sodelovanje pri proučevanju korejskega vprašanja v skupščini.

V prošnji je rečeno, da je korejsko ljudstvo, ki je v treh letih svoje osvoboditve izvršilo zgodovinske spremembe na poti demokratične preobrazbe Koreje, zaslužilo, da ga po njegovih zakonitih predstavnikih zaslišijo pred Generalno skupščino. Na čelu delegacije, ki odhaja na zasedanje Generalne skupščine, je zunanji minister Pak Hen Jen.

Dve Kuomintangovi diviziji uničeni

Severni Šensi, 13. okt. Agencija Nova Kitajska poroča: Kuomintangove čete, ki so obkoljene v Tajnanu, glavnem mestu pokrajine Šensi, so pretrpele še en smrtonosen udarec z izgubo dveh divizij, ki ju je uničila narodnoosvobodilna armada. V dvodnevni bitki s tema dvema Kuomintangovima divizijama so ujeli nad 4500 vojakov, medtem ko jih je okrog 1000 padlo ali pa so bili ranjeni. Med ujetniki je tudi poveljnik in vršilec dolžnosti pomočnika poveljnika Kuomintangove 44. začasne divizije, nato načelnik štaba te divizije in poveljnik 45. začasne divizije.

Uničili so tudi štab 44. začasne divizije, kakor tudi štaba dveh polkov te divizije, nato štab 45. divizije in dva njena polka, kakor tudi en polk 72. divizije ter dva bataljona 49. začasne divizije. Med materialom, ki ga je zaplenila narodnoosvobodilna armada, je 110 topniških priprav in 17 strojnic.

Nadaljevanje s 1. strani

Nadalje je prikazal, kako skrajno neosnovane so lažizgodovinske ekskurzije Austina, ki je skušal prikazati zunanjo politiko ZSSR v napačni luči in je uporabljal potvorjene dokumente, ki so jih objavili falzifikatorji zgodovine iz zunanjega ministrstva ZDA.

Nad Austinovim ogorčenjem glede izjave lista »Humanité«, da se francosko ljudstvo ne bo borilo proti Sovjetski zvezi, je Višinski dejal: Kaj je vzrok Austinovega ogorčenja? Ali morda to, da se francosko ljudstvo noče boriti proti Sovjetski zvezi? Ali je to, kar vas spravlja v ogorčenje? Morda bi vam bilo ljubše, da bi se francosko ljudstvo borilo proti ZSSR?

Ko se je povrnil na sovjetske predloge, je Višinski poudaril, da bi **sprejem teh predlogov ustvaril trdno osnovo za mednarodno zaupanje ter pripomogel k ustvaritvi miru in varnosti.** Vsi narodi bi sprejeli to kot predhodnika miru, kot veliko dejanje človečanstva in sodelovanja med narodi. Tistih, ki bodo glasovali proti tem predlogom, ne bodo narodi niti razumeli, niti podprli.

Govor šefa sovjetske delegacije so navzoči poslušali z veliko pozornostjo. Dvorana skupščine je bila nabito polna. Mnogi so poslušali stoje. Poslušalci so živo reagirali na kritične pripombe in razkrinkavanja, ki jih je sovjetska delegacija naperila proti nasprotnikom predlogov za prepoved atomskega orožja in znižanje oborožitve. Po govoru Višinskega ni bilo nikogar, niti med najgorečnejšimi pristaši angloameriškega bloka, ki bi hotel izraziti svoje ugovore ter je bilo zato zasedanje odloženo na naslednji dan.

Ustvarimo trdno podlago za večji hektarski donos v prihodnjem letu

Mnogi pridelovalci so letos dosegli donos, ki zelo presega dosedanje pridelovalne uspehe. Najlepše uspehe so v tem pogledu dosegla državna kmetijska posestva. Na večjem zemljišču kmetijske uprave v Kneževu (Belje) so dosegli donos ječmena 40.7 stota na hektar. Na državnem kmetijskem posestvu v Vukovaru so na 22 ha velikem polju, ki so ga intenzivno obdelovali, pridelali 41.23 stota pšenice na hektar, medtem ko so na drugih njivah dosegli povprečni donos 26 q pšenice na ha.

Zelo se je povečal donos na posestvih mnogih kmetijskih delovnih zadrug. Zadruga »Maršal Tito« v Stanišiću v Bački je dosegla letos donos, kakršnega tam še ne pomnijo: 57 stotov koruze (neluščene) na hektar. Na zemljišču zadruge »Heroj Tito« v Kikindi so pridelali za 32% več pšenice kakor na sosednjih samostojnih posestvih, dalje 50% konoplje in 70% sladkorne pese več, kakor znaša povprečni donos. Skoraj vse kmetijske zadruge so letos dosegle mnogo lepše uspehe kakor drugi pridelovalci v tistih krajih. Tudi mnogi napredni pridelovalci, ki so se oprijeli sodobnega načina obdelovanja zemlje, so dosegli velike donose.

Vse te uspehe so dosegli zaradi boljše obdelave zemlje in zlasti, ker so uporabili agrotehnične ukrepe. Njivo, ki je dala izredno visok donos ječmena pri kmetijski upravi v Kneževem, so trikrat pognojili, lansko jesen pa globoko preorali in povlačili, spomladi so pa spet vlačili. Njivo na državnem posestvu v Vukovaru, ki je dala visok donos pšenice, so lansko jesen prašili, globoko zorali, pognojili in večkrat vlačili. Nenavadno visoke donose so dosegli tam, kjer so zemljo obdelovali v določenem, najprimernejšem času in ob uporabi sodobnih proizvajalnih sredstev.

Dosedanji posamezni uspehi pri povečanju donosa kažejo, da je mogoče z izboljšanjem obdelovanja zemlje, z načrtno, sodobno in pravilno obdelavo še mnogo bolj povečati kmetijsko proizvodnjo. Ti primeri kažejo pot, da je mogoče ob stalnem razširjenju setvenih površin odpraviti zaostajanje kmetijske proizvodnje za silnim razvojem industrije in vse gospodarske graditve, tako da bomo zagotovili dovolj kmetijskih pridelkov za prehrano čedalje večje armade delovnih ljudi v mestih, industrijskih središčih in na drugih delovnih mestih. Še mnogo lepše uspehe bo mogoče doseči prihodnje leto, če bomo zdaj pri jesenski setvi še bolj intenzivno obdelovali zemljo ter s tem omogočili večji donos.

Z uspehi industrijskega delavstva in ukrepi ljudskih oblasti so bili ustvarjeni pogoji, da se borba za velik donos v kmetijstvu razširi. Dandanes kmetje orjejo z modernimi železnimi plugi, izdelanimi v naših tovarnah, tam, kjer so do nedavna orali skoraj samo z lesenimi plugi; velika polja pa obdelujejo tudi s traktorji, ki jih pred vojno sploh ni bilo. Naše tovarne pošiljajo na podeželje čedalje več umetnih gnojil, državna kmetijska posestva pa skrbijo za kvalitetno seme. Pridelovalci, si pridobivajo strokovno znanje na številnih tečajih, ki jih prirejajo ljudski odbori. Ljudska oblast nagrajuje sleherni pomembnejši uspeh v borbi za velik donos.

Ti ugodni pogoji bodo rodili velike uspehe samo ob čedalje večjem ustvarjalnem sodelovanju delovnih kmetov v borbi za velik donos, toda bogate izkušnje iz te borbe še vedno niso dovolj izkoriščene in uspehi pogosto niso znani. Celo zvezno kmetijsko ministrstvo nima o tem evidence, kar kaže, da je bilo doslej premalo storjeno, da bi postala borba za velik donos množična ter zajela najširše množice delovnih kmetov.

Pri delu za popularizacijo sodobnega obdelovanja zemlje, je mogoče uspešno uporabljati metode, ki so se izkazale učinkovite v tovarnah in na drugih delovnih toriščih. Izmenjava pridobljenih izkušenj bo v kmetijstvu kakor v industriji pripomogla k povečanju proizvodnje. Spričo tega je mogoče razen razstav in sejmov prirejati proizvodna posvetovanja, javne nastope uglednejših borcev za velik donos, tako da bodo pojasnjevali, kako so dosegli uspehe itd. Ker se je jesenska setev že začela, se je treba teh nalog lotiti takoj, kjer se jih še niso, tako da bi izmenjava izkušenj vplivala na povečanje kmetijske proizvodnje že v tem gospodarskem letu.

Kmetijske zadruge so letos precej pripomogle, da so bile zajete široke plasti kmetov v borbo za povečanje donosa. V vasi Gornji Barbeš v niškem okraju kmetje niso poznali prednosti gnojenja z umetnimi gnojili, zato zadruga lani ni mogla razprodati gnojila, ki ga je prejela. Letos je bil donos na njivah kmetov, ki so uporabili umetno gnojilo, mnogo večji, kakor pri drugih pridelovalcih. Ker je zadruga v Gornjem Barbešu popularizirala uspehe, ki so jih dosegli z gnojenjem, so se ljudje zelo začeli zanimati za umetno gnojilo tako, da ga pridelovalci iz vsega kraja že zdaj naročajo velike količine.

Po reorganizaciji, ki so se je že lotili v kmetijskih zadrugah, bodo zadruge mogle s svojim večjim ugledom in povečanimi sredstvi vplivati, da bo kmetijska proizvodnja stalno napredovala. Že letos mnoge zadruge vodijo setvena dela, posojajo kmetom stroje in orodje, jih oskrbujejo s kvalitetnim semenom in organizirajo skupno obdelovanje zemlje. Zadruge morejo zaradi te svoje vodilne vloge mnogo prispevati za uspeh jesenske setve, s tem pa tudi, da se bo prihodnje leto povečal donos. Zdaj je najpomembnejša naloga zadrug, da organizirajo sprejemanje in uresničevanje načrtov za globoko oranje in setev. Vplivati morajo na kmete, da bodo čim bolj uporabljali stroje, sejali očiščeno seme in se držali setvenih rokov. Zadruge morejo s pravilnim pojasnjevanjem, kakšen namen ima planiranje v kmetijstvu in uporaba osnovnih agrotehničnih ukrepov, doseči, da bodo kmetje sprejeli operativne setvene načrte ter jih uresničili.

Pri izpolnjevanju te naloge bodo zadruge, kakor vselej, uživale vsestransko podporo oblasti in organizacij Ljudske fronte. Množične organizacije so že doslej dosegle pomembne uspehe pri popularizaciji sodobnega načina obdelovanja zemlje. Tako so v tej jeseni v Srbiji dosegli precej boljše uspehe pri podoravanju strnišč kakor v drugih krajih, predvsem zaradi prizadevanja organizacij Ljudske fronte. Organizacije Ljudske fronte na vasi morajo biti še nadalje, bolj kakor doslej, gonilna sila za napredek kmetijske proizvodnje, kar je v tem času ena najpomembnejših nalog pri graditvi socializma v naši deželi. (»Borba«).

Pri borcih za večje donose se učimo naprednega kmetijstva

Na okrajnega kmetijskega referenta in podpredsednika murskosoboškega okrajatov. Benka Alojza se kmetje radi obračajo po nasvete. Vsi ga poznajo kot dobrega gospodarja in naprednega kmetovalca. Uvrstil se je tudi med borce za večji hektarski donos. Lani je bil še delovodja državnega posestva v Nemščaku ob Muri, potem pa se je odločil, da prevzame skrb za delo na očetovih njivah, na katere še ni zavozil traktor, niti ni tu padlo prgišče umetnega gnojila.

Borba ni lahka. Očetove njive so hudo raztresene na področju Ižakovcev — poldrug kilometer od Nemščaka. Ena je tik vasi, meri pa le 27 arov.

»To je oče že davno kupil. Toda ni je globoko oral, niti dovolj gnojil, pa mu je malo rodila.

Lani se je kolo obrnilo. Traktor je preoral strnišče kar 25 cm globoko. Prav tako so storili tri tedne pred jesensko setvijo.

»Dvakratno globoko oranje,« pojasnjuje Benko, »je eden pogojev za uresničevanje načrtov dviga kmetijske proizvodnje!«

Prav tega kmetje ne razumejo. Čudijo se Benku in nekam zaskrbljeno zmajujejo z glavami. On pa jih graja:

»V tem je vaša prva velika napaka. Res, jaz orjem dvakrat, ki pa trikrat: strnišče plitvo prašite, avgusta globoko obračate, tik pred jesensko setvijo pa spet plitvo. Toda s tem nič ne pridobite. Nasprotno! Le več časa zgubite, povrh pa dvakrat manj pridelate kakor na državnem posestvu, ki si je tak način obdelovanja zemlje do kraja osvojilo!«

Pa ni nič pomagalo. Kmetje so vztrajali pri svojem. Toda le do letošnje pomladi. Tedaj jim je rast rži povedala, da so jeseni ubrali napačno pot. Njihovo seme je padlo v vlažno zemljo in je hitro vzkalilo, Benkovo pa v suho in dolgo ni pognalo. Potem pa je enakomerno kalilo in njegova rž je prekosila vse posevke v okolici. Zato Benkove besede vedno več zaležejo med kmeti.

PRAVOČASNO SEJE DOBRO SEME

Največja očetova parcela meri hektar, a je precej oddaljena od Nemščakov.

»Dobil jo je ob agrarni reformi,« pove Benko. »Bila je v prav slabem stanju.«

Čim pa so lani z nje pospravili pridelke, je nanjo zavozil traktor in plug se je zaril 25 cm globoko v ilovnato zemljo. Potem je Benko pustil parcelo 14 dni počivat, da so se grude dobro sesedle.

Okoliški kmetje, ki stalno spremljajo njegovo ravnanje, so se spet »spogledali. Le kaj misli s tem doseči? Ker tak način obdelovanja zemlje presega navade njihovih prednikov, so se omejili na prigovor:

»Eh, slabo, slabo ravna ...«

»Vraga, zemlja ti ne bo bolje rodila sama od sebe,« jim nasmejan tolmači Benko. »Zato jo pustim počivati. »Če poseješ seme prej, kakor se je zemlja sesedla, se zgodi, da pri sesedanju potrga še slabo razvite koreninice mlade bilke — in ob žetvi godrnjaš: Slab pridelek ... Jaz pa se ravnam po izkušnjah, ki sem jih pridobil na državnem posestvu in pridelal bom dvakrat več kakor vi.«

Kmetje niso upoštevali njegovih naukov in so sejali takoj po oranju, Benko pa šele čez dva tedna. Najprej zemljo pobrana, nato pa pripelje na njivo sejalnico in v vrste, ki so 20 cm oddaljene druga od druge, poseje na 70 arih 112 kg dobre, očiščene in razkužene semenske pšenice »Bankuti«.

Na vasi se je spet razvnela »kritika«. Eni so trdili, da so vrste preredke, drugi pa, da bi to še šlo, če bi posejal vsaj nekoliko več zrnja, vsi pa so si bili edini, da bo pridelek slab.

Benko pa je dejal: »Mlačev bo pokazala, da nimate prav, ko ne izkoriščate izkušenj naših državnih posestev!«

2200 KG PŠENICE NA HEKTAR

Poletje! Kmetje se radi ustavljajo pri Benkovih njivah. Za njegove posevke se skoraj bolj zanimajo kakor za svoje. Vse jasneje spoznavajo, da je Benko dobro delal in da bo mlačev obsodila njihov zastareli način obdelovanja zemlje. Nekam skesano ga sprašujejo, koliko metrov bo pridelal na hektar?

»Rži bo okrog 20 metrov,« odgovarja, »pšenice pa nekoliko več!«

Ko nekega večera naložita z očetom snopje na vozove, se na vasi oglase še oni, ki od jeseni sem trde, da Benko samo besediči. Naslednjega dne zjutraj obiščejo mlatilničarja Gregorca, ki bo omlatil Benkov pridelek. Zagledajo se v snope in se obrnejo proti prihajajočemu Benku.

»Kaj si delal z njo, da je taka?...«

»Globoko oranje, dva voza hlevskega gnoja več kot oče in manj semena!«

Ko stehtajo namlačeno žito, ugotove, da je Benko pridelal na 27 arih nad 500 kilogramov zrnja, to je nad 19 q rži na hektar!

Tri tedne pozneje. Na vrsti je pšenica. Zrnje leti skoraj izključno le skozi prvo luknjo mlatilnice. Kmetje se čudijo, saj to pomeni, da je kakovost pšenice prvovrstna! Ko pa stehtajo se zadnjo vrečo, ugotove, da je dal hektar kar 22 metrov. Tedaj Gregorc vzame merico in reče:

»Za seme jo bom imel!«

To jih predrami in drug za drugim navale na Benka:

»Zamenjaj nam jo, da jo bomo imeli za seme.«

Srednjemu kmetu Kavošu jo takoj odtehta 90 kg. Ta seže z roko v vrečo in s široko nasmejanim obrazom spregovori:

»To je biser...«

Ostalim pa Benko pove: »Svojo dobro očistite, pa vam zamenjam 100 za 100!«

4700 KG KORUZE NA HEKTAR!

Eno svojih parcel ima Benkov oče tik Beltincev.

»Pred dvema letoma je bil na teh 40 arih pašnik,« pove Benko. »Lansko jesen sem dal parcelo s traktorjem preorati, spomladi pa sem 16 arov posejal s koruzo, — s strojem v razdalji 60 × 60 cm. Gnojiti še nisem smel. Pač star pašnik — vse bi polegio. Tako pa je koruza dobro zrasla. Gosta je. Računam, da bom pridelal kakih 7 metrov, to je nad 40 metrov na hektar!«

Pa se je vštel. Na parceli si le težko našel steblo z enim samim klasom. Malone na vsakem sta po dva, na marsikaterem trije, celo štirje! Izkazalo se je, da jo pride slabih 47 q na hektar! Z drugimi besedami: Benko preseže normo za borce — pridelovalce koruze za 130%!

Preseže pa tudi normo za borce pridelovanja krompirja. Namesto 150 q na ha, ga je pridelal 210. Lušine pa pridela 27 q na ha, čeprav ta v Prekmurju navadno vrže do 18 q.

Benkov vzgled vleče. Marsikateri kmet letos že posnema Benka. Traktor zavozi na nove njive, sejalnike uporablja vedno več kmetov, tudi zemljo že tu pa tam puščajo, da se sesede. Drugo leto bo pridelek večji, iz vrst malih in delovnih srednjih kmetov pa bodo izšli novi borci za dvig kmetijske proizvodnje!

Benko pa pribija!

»Čeprav so me pred dnevi postavili za inspektorja okrajnega inspektorata komisije, ne bom opustil borbe za večje donose. Seveda ne bo lahko. Gospodarskega poslopja nimam, gnoj moram kupovati. Da bi bila vsaj vsa očetova zemlja skupaj... Toda klonil ne bom! Drugo leto moram pridelati najmanj 27 metrov pšenice na hektar, občutno pa moram dvigniti tudi donose vseh ostalih kultur!«

vtk

Kako odmerjajo kmetom dohodnino v okraju, ki je napovedal tekmovanje

Pred tedni je okraj Ljubljana-okolica napovedal drugim okrajem v Sloveniji tekmovanje, kje bodo bolje izvedli odmero dohodnine kmetom. Na finančnem odseku omenjenega okraja so resno zagrabili za delo. Zavedali pa so se, da brez tesnega sodelovanja s krajevnimi davčnimi komisijami akcija ne bo dobro uspela. Treba je bilo tudi nekatere davčne komisije zamenjati, ker so se vrinili vanje večji kmetje. Tako je bil n. pr. v KLO Blatna Brezovica v komisiji veliki kmet Šemrl Anton. Mali kmetje iz Blatne Brezovice pa še vedo, kako so jim taki kakor je Šemrl Anton, ki so lani sestavljali davčno komisijo, določali davek! Tedaj so določali davke malim in velikim kmetom na enak način, ne da bi upoštevali boljše pridelke velikih kmetov. Zato pa so letos mali kmetje odločno zahtevali, da se Šemrl Anton odstrani iz davčne komisije. Tudi v Vačah, Dobravi in še marsikje drugje so morali izmenjati krajevne davčne komisije.

»Kakopak, marsikak pridelek prodan na prostem trgu, bi skušali pozabiti večji kmetje, če bi sedeli v davčni komisiji«, so marsikje govorili mali kmetje. Člani novosestavljenih davčnih komisij v vsem okraju so zdaj izključno mali kmetje. Tudi to je uspeh tekmovanja.

Za dobro odmero dohodnine je potrebna stalna pomoč krajevnim komisijam. To pomoč nudita KLO okrajna davčna komisija in še posebna tehnična komisija, ki pomaga krajevnim davčnim komisijam zlasti pri izvedbi tehničnih stvari. Člani obeh komisij so dosedaj najmanj šestkrat obiskali vseh 64 krajevnih davčnih komisij v okraju.

Ugotavljanje dohodka kmetijskih gospodarstev je napredovalo. Sicer ne tako preprosto, kajti večji kmetje, ki so bili odstranjeni iz komisij, še niso hoteli mirovati. Predvsem so skušali vplivati na male kmete, ki so člani davčnih komisij. Na »prijateljski« način so jim dopovedovali, da je ocenjeni hektarski donos previsok, da je bilo žita manj, da tudi krompir ni tako »debel« in slično. V Prežganju so večji kmetje celo trdili, da imajo njihove krave samo 150 litrov mleka letno. V Mateni pa, da jim je kokoši uničila kokošja kuga. Resnico pa so izpovedali kmetje iz sosednjih vasi in okrajna komisija, ki je ugotovila, da kuge ni bilo! V Igu pri Ljubljani pa so večji kmetje skušali znižati predvsem oceno pridelka krompirja. »Le 6.000 kg ga je bilo na 1 ha!« so zatrjevali. Pa so mali kmetje iz Tomišlja in Matene, ki imajo bolj močvirnato zemljo kakor na Igu, povedali, da to ne drži, ker imajo celo v Mateni večji hektarski donos. V Blatni Brezovici so večji kmetje zatrjevali, da je hektarski donos žita le 900 kg. Kar povprečno so vzeli, četudi imajo kmetje raznovrstno zemljo, in četudi je okrajna uprava za odkup ugotovila pridelek žita 11 stotov na 1 ha. Na sosednjem državnem posestvu na Verdu pa so pridelali celo 20 stotov žita na 1 ha. Ko so veliki kmetje skušali vplivati na člane krajevnih davčnih komisij, so mislili, da se jim mali kmetje ne bodo upali »zameriti«. Nekje se to res kaže, v večini primerov pa ne.

Mali in srednji kmetje so spoznali, kdo je njihov in naš skupni sovražnik na vasi. Minili so stari časi, da bi večji kmetje mogli »ustrahovati« male kmete in bajtarje! Zato so mali kmetje radi stopili v krajevne davčne komisije in razumeli, da je pravilna odmera dohodkov tudi — politično delo, da je naša nova davčna politika člen v zgraditvi socializma in se bistveno razlikuje od davčne politike v kapitalističnih državah, ki je le ena izmed oblik izkoriščanja delovnih ljudi. Mali in srednji kmet, ki prodajata svoje pridelke po vezanih cenah, bosta znala pravično odmeriti davek ne samo sebi, temveč tudi tistim velikim špekulantskim kmetom, ki bogatijo na račun izžemanja tuje delovne sile in ki na prostem trgu prodajajo svoje pridelke po visokih cenah. V tem pa je velik pomen letošnje odmere dohodnine, ki bo pripomogla k diferenciaciji na vasi.

Slabo je sprva delala tudi komisija v Vrzdenec—Zažaru, ki je ugotovila, da ima največji posestnik Rožmanc Andrej s 30 ha zemlje le 33.000 din dohodka. Na Drenovem griču pa je bila v začetku krajevna komisija mnenja, da naj kar okrajno poverjeništvo za finance določi kmetom dohodek. Še ene vrste vplivanja so se hoteli poslužiti veliki kmetje na Drenovem griču in v Blatni Brezovici. Silili so kmete, naj si sami določijo dohodek. Razumljivo, da je okrajna davčna komisija to preprečila.

Skratka okrajna davčna komisija iz Ljubljane-okolica je imela mnogo dela s popravki. Napovedano tekmovanje so krajevne davčne komisije pravilno razumele. Najbolje je izvršila pregled dohodka kmetijskih gospodarstev davčna komisija v Dolu pri Ljubljani. Okrajni izvršni LO jo je nagradil. Komisija, v kateri so le mali kmetje je vse podatke zbrala na terenu, pri kmetih samih. Šele nato so dobljene podatke o pridelkih in odkupih pregledali po spiskih, hkrati pa so klicali kmete na KLO, da so znova primerjali podatke. Na sestanku množičnih organizacij pa so že obravnavali davčno osnovo za posameznike. Težišče ugotovitve dohodkov so postavili na politično delo.

Davčne komisije iz Dola, Črnuč, Pirnič, Medna, Tomišlja in še nekatere najboljše bodo lahko predložile ne zboru volivcev davčne osnove s pravično zbranimi podatki za dohodek kmetijskih gospodarstev.

Vse krajevne davčne komisije v okraju Ljubljana-okolica, razen Borovnice in Dobruna so do 10. oktobra izvršile sestavo predlogov za dohodek pri kmetih. Do 30. t. m. pa bodo na množičnih sestankih in zborih volivcev primerjali davčne osnove pri kmetih in posameznih krajevnih ljudskih odborov. Na teh sestankih bodo kmetje sami še enkrat lahko potrdili ali predlagali popravke za posameznike, oziroma bodo pretresali predloge komisij in jih dopolnjevali.

KAKO NAPREDUJE GRADNJA ZADRUŽNIH DOMOV V TRBOVELJSKEM OKRAJU

Trbovlje, 13. oktobra. — Gradnja zadružnih domov se je v trboveljskem okraju v zadnjih mesecih pospešila, k čemur je mnogo pripomogel brigadni sistem dela. Po planu morajo biti do 11. novembra vsi zadružni domovi pod streho.

V Izlakah bo v kratkem dom popolnoma dograjen. Dosedaj so prostovoljci delali že preko 5000 ur. Pri gradnji so v večini sodelovali domačini, pomagali pa so jim tudi sindikati iz Zagorja. Ta dom bo eden najlepših in največjih v trboveljskem okraju.

Dole pri Litiji je drugi kraj v trboveljskem okraju, ki bo v celoti dovršil gradnjo zadružnega doma. Dom je bil pod streho že 27. aprila nadaljnja dela pa so se zavlekla, deloma zaradi pomanjkanja delovne sile in materiala.

Zidani most. Tu dokončujejo gradnjo. V kratkem bodo postavili ostrešje. Če bi domačini pokazali še več vneme, bi bil dom lahko že prej dograjen. Prostovoljci so delali preko 10.000 ur. Tudi zidarska dela so bila večinoma izvršena od prostovoljnih delavcev gradbenih podjetij »Zidar« in »Ograd«.

Mlinše. Tu si je osnovna partijska organizacija zadala nalogo, da do 11. novembra spravi dom pod streho. Dela so se pričela že februarja, vendar so s težavo napredovala, ker kmetje sprva niso razumeli potrebe in pomena, da si zgrade zadružni dom. Mladina pa je dala iniciativo in pokazala, da se s trdno voljo lahko doseže uspeh. Delo se je poživilo, v času letnega dela na polju pa je zopet zaostalo. S pravilnim tolmačenjem so dosegli, da so se ljudje znova temeljiteje poprijeli dela, vzpodbudo pa so dali tudi prostovoljni delavci iz Zagorja. Sedaj dokončujejo pritličje in so dani vsi pogoji, da bo dom do 11. novembra pod streho.

Prapretno. Na tem gradbišču vse leto ni bilo pravega življenja. V zadnjem času se je stanje nekoliko izboljšalo, toda še vedno domačini vse premalo sodelujejo in se preveč zanašajo, da jim bodo dom izgotovili člani sindikata iz Hrastnika. Izkazali pa sta se pri gradnji domačinki Rotar Terezija, 60 letna gospodinja in upokojenka Laznik Alojzija, ki imata že lepo število prostovoljnih ur. Delo napreduje in bodo tekom enega tedna lahko začeli postavljati ostrešja. Ves potreben les še ni na gradbišču.

Št. Jur pod Kumom. Na tem gradbišču so pričeli z delom zelo pozno, ker se dolgo časa niso mogli odločiti, kje bodo zidali. Sedaj imajo lep in primeren prostor, prepravljenega lep kup gramoza, kamenja in lesa, izvršili so že preko 1000 prostovoljnih ur.

Trojane. — Tu bi delo lahko bolje napredovalo. Nekoliko je oviralo delo to, da je bila po zemljišču, kjer bi stal zadružni dom, projektirana cesta. Ker so to vprašanje rešili, je na gradbišču več aktivnosti, vendar je število 1450 prostovoljnih ur vse premalo, posebno še, ker so v številu všteti tudi delavci iz Zagorja, ki so prišli pomagat.

Čeče. — Sprva je bil na tem gradbišču velik delovni polet. Najprej je bilo treba zgraditi cesto, da je gradbišče dostopno. Po tem in po ostalih pripravah pa je polet upadel. Dosedaj je bilo izvršenih preko 900 prostovoljnih ur. Torej je to šele začetek. Obveznost, ki so si jo zadali, da bodo do 11. novembra zgradili dom pod streho, ne bo izvršena, če se ne bodo za delo bolj zavzeli.

Radeče. Na tem gradbišču dela najslabše napredujejo. Krivda je brez dvoma v veliki meri v slabi organizaciji del na gradbišču. Najbolj so se dosedaj izkazale žene in mladina.

V vsem okraju Trbovlje je bilo dosedaj na gradbiščih zadružnih domov opravljenih preko 40.000 delovnih ur, od teh dve tretjini prostovoljno. Vendar potek ni zadovoljiv ter bo treba delo v teh dneh bolj pospešiti, da bo program, ki so si ga zadali izpolnjen. P. P.

Znanstvene poskuse za pridelovanje bombaža so letos delali na kmetijskih postajah v Dubrovniku, Metkoviču in Opuzenu. Izkazalo se je, da je mogoče v Dalmaciji uspešno pridelovati bombaž. Najprimernejša tla za pridelovanje bombaža v Dalmaciji so kraška polja, zlasti ob spodnji neretvanski dolini in na Imotsko-Bekijskem polju. V tej jeseni se bo površina za pridelovanje bombaža v Dalmaciji povečala za 1200%.

DVODNEVNO TEKMOVANJE LJUBLJANSKE MLADINE V ČAST IV. KONGRESA SKOJ-a

12. in 13. t. m. je potekalo v Ljubljani dvodnevno tekmovanje mladine v čast IV. kongresu SKOJ-a. Mladina je tekmovala v tovarnah za dvig produkcije, na gradbiščih OF pa s prostovoljnim delom. Največ mladine iz šol in tovarn je delalo na progi V. kongresa in Dolenjski cesti. — Na sliki: Skupina mladincev na progi V. kongresa

Ustanove, ki razbremenjujejo zaposleno mater – nujen pogoj za izpolnitev produkcijskega plana

Petletni plan zahteva široko mobilizacijo delovne sile za produkcijo; najbogatejši vir novih delovnih moči za naše tovarne, podjetja in ustanove je ženska delovna sila. Ženi pa še vedno niso zagotovljeni taki pogoji, da bi se lahko brez skrbi posvetila delu izven doma.

V. kongres KP Jugoslavije je kot posebno nalogo organizacije AFŽ poudaril delo za razvijanje celotnega sistema pomoči zaposleni ženi in materi. Tovariš Kardelj je v svojem referatu na V. kongresu naglasil potrebo čim tesnejšega sodelovanja ženskih organizacij z odbori ljudske oblasti, zdravstvenimi organi, sindikati, Rdečim križem; poudaril je pomoč žena pri ustanavljanju porodnišnic, posvetovalnic za matere in otroke, ambulant, dečjih jasli, domov igre in dela, šolskih kuhinj, menz, skupnih čistilnic, pralnic in podobno.

Dejstvo je, da smo tem ustanovam doslej posvečali premalo pozornosti. Zlasti problem dečjih jasli terja od nas večje aktivnosti in razumevanja, da bi čim prej odstranili grobe napake, ki so zavirale in še zavirajo njihovo ustanavljanje.

Do danes imamo v Sloveniji poleg 71 domov igre in dela, ki lahko sprejmejo 3250 otrok, le 6 jasli za 350 otrok. Posebno je treba naglasiti, da industrijski centri kot so Kranj, Jesenice, Tržič, Hrastnik, ki zaposlujejo tudi po več tisoč delavk, še vedno nimajo jasli.

Matere v Ljubljani so po dveletnem prizadevanju dobile prve jasli šele pred par meseci, vladne ustanove pa iščejo prostor za jasli skoraj leto dni. V Kranju vsi napori organizacije AFŽ, sindikalnih podružnic pa tudi vodstev podjetij niso imeli uspeha. Sedanji dom igre in dela je poleg tega, da ne zadošča potrebam, še vedno nastanjen v šoli. Za rešitev tega vprašanja je tamkajšnja organizacija AFŽ stavila predlog, ki je bil tudi sprejet: za spodnji del mesta naj bi se uredil DID v bivši Guklerjevi vili, za gornji del pa v župnišču na Primskovem. Vila je bila v par dnevih izpraznjena, toda na mesto DID se je vselila vanjo druga družina. Na Primskovem doslej tudi niso uspeli preseliti ene same družine. Podobne zapreke imata tudi tovarna tekstila v Stražišču in tovarna Intex. Na Jesenicah je trajalo preseljevanje stranke, ki je zasedla prostor primeren za jasli, od 1. maja pa do konca septembra, čeprav so ji med tem časom nakazali že dvoje dobrih stanovanj. V Tržiču so ustanovili iniciativni odbor za jasli, toda v njem ni žena, ki bi bile za stvar neposredno zainteresirane, pa tudi uživa preslabo podporo s strani sindikalnih podružnic in AFŽ ter premajhno razumevanje MLO. V Hrastniku je MLO stavil upravi steklarne na razpolago stavbo za jasli, uprava pa doslej še ni ukrenila ničesar, čeprav zaposluje 476 delavk.

V Celju, kjer so sicer jasli in dom igre in dela, se upravi teh ustanov sami borita z vsemi težavami. Sindikalne podružnice niti ne vedo, koliko njihovih članic ima otroke v teh ustanovah. Uprave podjetij nakazujejo vzdrževalnino šele po dvakratnem ali trikratnem opominjanju. Za nove jasli tovarne Hlačevina so skozi vse leto odlagali dodelitev zemljišča, čeprav je v neposredni bližini tovarne dovolj prostora. Pričeto delo pa slabo napreduje, ker je gradbeno podjetje največkrat zaposleno pri drugih delih.

Vse drugače je v Mariboru, kjer delujejo 4 dobro urejene jasli z vsestransko pomočjo in razumevanjem uprav podjetij, oblastvenih organov in množičnih organizacij. Za vzor, kako se v kratkem času z nižjimi stroški, kot so jih predvideli, postavljajo jasli, nam služi primer mariborske splošne bolnišnice. Člani tamkajšnje sindikalne podružnice so izvršili vsa dela pri ureditvi prostorov in izdelavi inventarja, medtem ko je uprava v celoti oskrbela vse ostalo.

Iz vseh naštetih primerov lahko z malimi izjemami ugotovimo nerazumevanje in podcenjevanje pomembnosti otroških ustanov s strani nekaterih zadevnih odsekov ljudskih odborov in uprav podjetij, na drugi strani pa slabo skrb sindikalnih podružnic za svoje članstvo in premajhno aktivnost in vztrajnost prizadetih mater in organizacij AFŽ.

Kakšno važnost pripisuje prav tem ustanovam naša ljudska oblast, nam ponovno izpričuje pravkar izišla uredba o ustanavljanju dečjih jasli in domov igre in dela. Uspehi naše petletke so nam že v drugem letu njenega izvajanja omogočili načrtno pristopanje k razširitvi mreže teh ustanov. S to uredbo so rešena vprašanja, ki so poleg že navedenih vzrokov največkrat zavirala njihovo ustanavljanje. To so predvsem vprašanja: kdo jih je dolžan ustanavljati, kdo vzdrževati, kdo oskrbovati s strokovnim kadrom.

Uredba predpisuje, da so te ustanove za otroke svojih delavk, nameščenk ter uslužbencev dolžna otvarjati državna podjetja, ustanove, zadruge, zadružne in družbene organizacije povsod tam, kjer je potrebno oskrbeti nad 20 otrok. Izvršni odbor okraja, mesta, rajona, na katerega področju je podjetje, ustanova ali organizacija, odreja, katere izmed teh so dolžne odpreti omenjeni ustanovi.

Uredba nakazuje tudi ustanavljanje jasli in DID-ov od strani dveh ali več podjetij oziroma ustanov itd., ki lahko osnujejo jasli za skupne potrebe. Kjer pa ustanove nimajo pogojev za ustanovitev jasli ali DID-a, je potrebno, da to izvedejo ljudski odbori.

Produktivna podjetja, ustanove in organizacije ustanavljajo jasli in domove igre in dela iz lastnih sredstev. Zato so dolžna, da v svoje investicijsko-finančne plane vnesejo potrebno vsoto za kritje stroškov ustanovitve in vzdrževanje teh ustanov. K vzdrževanju seveda prispevajo tudi starši ali skrbniki otrok sorazmerno s svojimi dohodki. Pri določanju vzdrževalnine se upošteva število družinskih članov ki jih preživljajo in število v teh ustanovah oskrbovanih otrok.

Strokovne kadre za dečje jasli je dolžno izobraževati ministrstvo za ljudsko zdravje, za domove igre in dela pa ministrstvo za prosveto. Te kadre dodelujejo ustanovam na podlagi plana potreb, ki jih morajo pravočasno odposlati ljudski odbori. Uredba nadalje nakazuje naloge vsem, ki projektirajo novogradnjo za stanovanjske kolonije, podjetja, ustanove in organizacije, v katerih bo zaposleno preko 200 delavcev; pri takih novogradnjah je treba obvezno predvidevati tudi graditev jasli in doma igre in dela.

Izvajanje te uredbe brez dvoma zahteva vsestranske pomoči in podpore od vseh, predvsem pa od zainteresiranih mater, sindikalnih podružnic in organizacij AFŽ, ki so dolžne posvečati vso skrb življenjskim pogojem svojega članstva.

Kakšne naloge se v zvezi z novo uredbo postavljajo pred organizacije AFŽ? Na temelju te uredbe je potrebno, da sekcije »Mati in dete« poskrbe, da se že sedaj v času planiranja potreb za prihodnje leto vnesejo v investicijsko-finančne plane podjetij, ustanov oziroma ljudskih odborov potrebne vsote za ureditev in vzdrževanje jasli in DID-ov, ki jih je treba ustanoviti. Povezale se bodo s sindikalnimi podružnicami, upravami podjetij in ljudskimi odbori ter začele z načrtnim delom. Prevzemale bodo naloge, ki jih bodo preko delovnih aktivov žena lahko izvršilo. Tako n. pr. bodo odgovarjale za vprašanje delovne sile na gradbiščih dečjih jasli oziroma DID-ov, skrbele bodo za izdelavo inventarja, ki ga lahko v veliki meri izdelajo tudi same. Skrbele bodo za potreben strokovni kader s tem, da bodo pošiljale na izobraževanje dobre tovarišice, oskrbele bodo pomožno osebje itd.

Jasno je, da se tudi z otvoritvijo teh ustanov te naloge ne bodo zmanjšale ali prenehale. Skrb za to, da postanejo domovi igre in dela ter jasli za naše otroke najprijetnejše bivališče, bo zahtevala vsestranske iznajdljivosti in pomoči, kar bodo aktivi AFŽ z dobro organiziranim delom lahko najbolje rešili.

Ženske organizacije bodo v času volitev v svoje odbore sprejele v delovni načrt novoizvoljenih odborov tudi te naloga, kajti njihova rešitev pomeni važen korak za boljše, naprednejše življenje žena in velik prispevek k izgradnji socialistične družbe.

B. C.

PRED II. KONGRESOM AFŽ SLOVENIJE

Organizacije AFŽ v trboveljskem okraju posvečajo posebno skrb mladini in ženam, zaposlenim v produkciji

Žene trboveljskega okraja se z močno povečano aktivnostjo pripravljajo na III. kongres AFŽ in na volitve v svoje krajevne organizacije. Prav dobro so uspeli volivni sestanki v Hrastniku, kjer so žene med drugim sklenile, da bodo organizirale dečji dom v steklarni Hrastnik ter kopalnico in novo mlekarno za zgornji del Hrastnika.

Organizacija AFŽ v Hrastniku je v času predkongresnega tekmovanja priredila tudi pionirski dan. Prireditve se je udeležilo lepo število pionirjev in njihovih staršev. Pionirsko veselje je odprla tov. Ivanc Ranka, ki je poudarila vzgojo mladine v duhu Jugoslavije. Hrastniške žene pa so pionirje tudi pogostile, tako da jim bo ta dan ostal v najlepšem spominu.

Tudi žene v Zagorju bodo v počastitev III. kongresa AFŽ organizirale dečji dom, da se bodo žene tako lažje vključile v produkcijo. 171 zagorskih žena je v zadnjih treh mesecih opravilo 1372 prostovoljnih ur. Samo v mesecu septembru so naredile pri zadružnih domovih preko 500 prostovoljnih ur. Da bi omogočile dijakom lažji študij, so sklenile organizirati patronat za dijake. To bodo uredile že do II. kongresa KPS. Razen tega oskrbujejo žene iz Zagorja mladinsko brigado, ki dela na cesti »Mihe Marinka«. Skrbijo tudi za šolanje mladink ter so pridobile za razne tečaje in šole 20 mladink.

Trboveljske žene bodo organizirale kuharski tečaj in ob zaključku tečaja kuharsko razstavo. Uredile bodo kopalnico, ki bo služila tistim, ki nimajo nikogar, da bi jim krpal. V Zidanem mostu bodo uredile čakalnico za matere. V Loki pa bodo žene priredile šiviljski tečaj.

Predvolivna aktivnost žena v rajonu Rakovnik-Vič

Na predvolivnih sestankih in konferencah sprejemajo žene Ljubljane obveznosti za čimboljšo izvedbo volitev AFŽ odborov in čim širšo mobilizacijo žena v izvrševanju nalog, ki jih je pred AFŽ organizacijo postavil V. kongres KPJ in plenum CO AFŽ.

V rajonu Rakovnik-Vič so žene terena Glince izvršile samo od 25. do 30. septembra na raznih gradbiščih 750 prostovoljnih delovnih ur, od skupne obveznosti 1.000 ur, ki so jo sprejele v predvolivnem tekmovanju. Štiri žene, ki niso sposobne za težje delo, so v tem času naredile 200 ur pri pletenju jopic, nogavic in kapic za dečji dom.

Žene iz Rudnika poročajo, da imajo že redne bralne krožke, žene terena Prule II. pa so naredile na Dolenjski cesti 231 prostovoljnih ur in vključile v delo 12 do sedaj neaktivnih žena. Na terenu Prule I. pa so v predvolivnem tekmovanju vključile v produkcijo več žena, organizirale skupaj z osvobodilno fronto zelo dober predvolivni sestanek, na Jesenkovi ekonomiji so prostovoljno prebirale krompir in izpolnile že velik del svoje obveze v prostovoljnem delu.

ZREČE — Zrečani so se zadnje čase resno lotili zgradnje zadružnega doma. Med drugimi so tudi žene pridno prijele za delo, zlasti še sedaj v pripravah na volitve v odbore AFŽ in pred III. kongresom AFŽ Slovenije. Preteklo nedeljo so organizirale lepo kulturno prireditev v korist zadružnega doma. Po uvodnem govoru o pomenu in važnosti volitev v odbore AFŽ je sledilo več pestrih točk. Nastopile so poleg Zrečank tudi konjiške žene z narodnimi plesi. Pionirji pa so nastopili s simboličnimi vajami, recitacijami in pevskimi solo-točkami. J. T.

Posvetovanje kulturno prosvetnih delavcev sindikalnih organizacij LR Srbije

V soboto in nedeljo so se v Beogradu posvetovali kulturno-prosvetni delavci sindikalnih organizacij LR Srbije.

Prvi dan je voditelj kulturno-prosvetnega oddelka Glavnega odbora Enotnih sindikatov Srbije Mirko Milojković imel referat o ideološkem delu v sindikalnih organizacijah. Naglasil je, da se ideološko delo razvija na podlagi splošne kulturne in vzgojne politike naše Partije in vlade.

V letošnjem prvem polletju so v Srbiji priredili 751 strokovnih tečajev, ki jih je obiskovalo 31.047 delavcev in nameščencev. V drugem trimesečju je bilo na področju 110 sindikalnih svetov prirejeno 15.575 predavanj, medtem ko so lani v drugem polletju priredili na področju 58 sindikalnih svetov 4069 predavanj. Ti sindikalni sveti so imeli tedaj 628 knjižnic s 139.637 knjigami. Letos se je število knjižnic povečalo na 1915, ki so imele 384.478 knjig in 98.407 bralcev. Sindikalne organizacije imajo v Srbiji 36 kinematografov in 896 radijskih aparatov. V kulturno-umetniških društvih brez umetniških skupin dela 12.213 delavcev in nameščencev. V drugem trimesečju so sindikalna kulturno-umetniška društva priredila 926 umetniških prireditev. Vštete pa niso prireditve umetniških skupin. Sestankov, krožkov in bralnih skupin se redno udeležuje 150.352 delavcev in nameščencev.

Sindikalne organizacije nudijo tudi veliko podporo kmečkemu prebivalstvu. V drugem trimesečju so napravili 3699 obiskov na podeželju in priredili 5561 predavanj.

Mirko Milojković se je končno dotaknil najpomebnejših nalog, ki čakajo voditelje kulturno-prosvetnega dela v sindikalnih organizacijah. Agitacija in propaganda v sindikalnih organizacijah se morata opirati na gradivo V. kongresa KPJ. Ideološko vzgojo je treba najtesneje povezati z našo stvarnostjo, in sicer z borbo za plan in za čim boljše izpolnjevanje gospodarskih nalog. Prizadevati si morajo, da bo vzgojno delo čim bolj prežeto z visoko idejnostjo. Propaganda in agitacija morata zlasti posvetiti pozornost uvedbi brigadnega delovnega sistema v industrijskih podjetjih in prizadevanjem za izboljšanje življenjskih pogojev delavstva. Glavna oblika ideološke vzgoje naj bodo množična predavanja.

V nedeljo je Ašer Deleon, član Glavnega odbora Enotnih sindikatov Srbije, poročal o agitacijskem delu v sindikalnih organizacijah. Ena glavnih nalog agitacije je, da dvigne množice za socialistično graditev ter da jih izpodbuja k še bolj živahnemu socialističnemu tekmovanju. Aktivi agitatorjev v LR Srbiji štejejo 21.000 delavcev. Zasluga pravilne agitacije je, da zdaj sodeluje v Srbiji v tekmovanjih nad 250.000 delavcev in da se je število udarnikov v primerjavi z lanskim letom povečalo za 300%.

Po referatu o agitaciji in propagandi se je razvila diskusija, potem pa je Marisav Radovanović, član kulturno-prosvetnega oddelka Glavnega odbora Enotnih sindikatov Srbije poročal o finančnem poslovanju v sindikalnih organizacijah. Od 400 milijonov dinarjev, ki jih je letos junija vlada FLRJ dodelila Enotnim sindikatom za kulturno-prosvetno in fizkulturno delo, so sindikalne organizacije Srbije prejele 98 milijonov dinarjev. Največji znesek, in sicer 24 milijonov dinarjev, je namenjen za investicije. Razen tega so še določili 30 milijonov dinarjev za zgraditev kulturnih domov prihodnje leto. Za potrebe kulturno-umetniških društev in skupin so določili 5 milijonov dinarjev, brez izdatkov za sindikalne organizacije na Kosovem in v Metohiji.

Iz proračuna za prihodnje leto bodo izločili vsoto 50 milijonov dinarjev za kapitalno graditev. Glavni odbor namerava v prihodnjih letih do leta 1951. vložiti okrog 250 milijonov dinarjev za zgraditev kulturnih domov v največjih industrijskih središčih.

Po živahni diskusiji je končno spregovoril Mirko Milojković ter ponovno naglasil najpomembnejše naloge, ki čakajo kulturno-prosvetne voditelje sindikalnih organizacij.

Domač umetniški film »Sofka« je izdelan

V Beogradu so končali s snemanjem novega domačega umetniškega filma »Sofka«. To je četrti umetniški film, ki ga je posnelo filmsko podjetje »Avala«. Scenarij je napisal po romanu Bore Stankovića »Nečista kri« Aleksandar Vučo, režiral pa ga je Radoš Novaković, režiser nagrajenega filma »Parada mladosti«. Film »Sofka« prikazuje življenje v začetku XIX. stoletja v mestu Vranju, ko zginevajo sledovi turškega fevdalizma in se poraja nov razred — mlada srbska buržoazija. Naši filmski delavci so imeli zamotano nalogo, ker so morali verno prikazati osebe in pogoje tega časa ter polorientalsko ozračje patriarhalne družbe v komaj osvobojenem trgu. Specifičnost izdelave filma je zahtevala skrbnejšo obdelavo in daljši čas za filmanje. Film so posneli delno v Vranju samem, del filma pa so posneli v Čibu. Notranje scene so posneli v novih ateljejih »Zvezda-filma« v filmskem mestu. Glasbo za ta film je skomponiral Stefan Hristić.

Film »Sofka« bodo kmalu prikazovali v naših kinematografih.

Poročila iz naših krajev

TRBOVLJE. — Gradbeni odsek Uprave zasavskih premogovnikov rudnika Trbovlje je že izvršil preko 50% vseh svojih obveznosti. Pri novi stanovanjski koloniji v Limbergu so do konca meseca septembra sezidali 20 stanovanjskih hiš in od teh prekrili 15. Od tega so 4 hiše popolnoma dovršene, treba je samo še postaviti peči in štedilnike. Tudi pri ostalih stavbah delo dobro napreduje. Vodovodni jarek s kanalizacijo so izvršili nad 50%. Pri gradnji kolonije so se posebno izkazali zidarji Pristav Alojz, Snoj Stanislav, vajenci in ostali delavci in delavke, ki so zadane obveznosti sprejeli resno in delali z velikim delovnim poletom.

Lepo napredujejo tudi dela pri dveh devetdružinskih hišah na Vodah, kjer so 30. septembra dokončali kletne zidove ter delno zidove pritličja. Pri delu jih je oviralo deževno vreme, vendar se trudijo, da bodo do kongresa v celoti izvedli zadane naloge in s tem pripomogli k rešitvi stanovanjskega vprašanja.

*

Delovni kolektiv Centralnih rudarskih delavnic prav tako uspešno tekmuje v čast II. kongresu KPS. Obveznosti, ki si jih je zadal, je že preko 70% izvršil. Bencinska lokomotiva za rudnik Hrastnik, ki mora biti izvršena do 1. novembra, je izvršena že 80%. Druga parna lokomotiva št. 9 je bila 8. t. m. dovršena. Tretja lokomotiva št. 14 je bila gotova že 25. 9. Motala za rudnik Aleksinac bodo v kratkem dovršena. Delo pri analitskih tehtnicah je izvršeno 50%. Pet krožnih in agregatnih sesalk je gotovih. Uspešno opravljajo tudi dela pri kopalnici, ki bo služila uslužbencem in delavcem kolektiva. Od predvidnih 100 jamskih lesenih vozičkov do 1. novembra je že izvršenih 26, 50 pa jih je še v delu, nekaj pa jih je že danih v promet. Ključavničarji uspešno izvršujejo svoje obveznosti in jih hočejo na vsak način prekoračiti. Partijska organizacija je izvršila že 246 prostovoljnih delovnih ur. Pridno se pripravljajo tudi na kulturno prireditev. Š. S.

DRAVOGRAD. — Da bi mogli izvesti dela v okviru petletnega gospodarskega plana okraja, so že spomladi leta 1947 ustanovili okrajno gradbeno podjetje. Začeli so s proizvodnjo zidakov v Turiški vasi pri Slovenjgradcu, toda v letošnjem letu je zaradi pomanjkanja delovne sile produkcija zelo nizka. Uspešno so organizirali tudi produkcijo apna iz lokalnih virov, pri čemer ima največ zaslug kmetijska zadruga Dolič, ki je že v drugi dekadi meseca septembra prekoračila postavljeni plan.

V letošnjem letu so obnovili osnovno šolo v Šmartnem pri Slovenjgradcu, na osnovni šoli Trbonje pa dela zaključujejo. V oktobru in novembru bodo zgradili temelje za gimnazijo Guštanj.

Petletni plan v mostogradnji je bil v drugem planskem letu prekoračen za 1.500 m. V mesecu septembru so zgradili 44 m dolg most preko Meže v Dravogradu in zgradili ostale manjše mostove na okrajnih in krajevnih cestah. Mnogo zaslug pri tem delu ima smotrna organizacija dela in terenska tesarska grupa pri OLO-ju. V Dravogradu gradijo stanovanjski blok za uslužbence OLO, začeli pa so tudi z gradnjo dveh stanovanjskih novogradenj, ki bodo dovršene v bodočih letih. Prav tako popravljajo stanovanjske zgradbe v Slovenjgradcu, Prevaljah in ostalih krajih. V mesecu juliju je bila v Prevaljah dograjena pilosekarna z vso sodobno mehanizacijo in ureditvijo ter je prva zgradba lokalne industrije v okraju.

V Slovenjgradcu gradijo provizorij za 60 postelj, ki bo služil za začasno namestitev bolnikov, da bodo tako lahko adaptirali bolnico. V Zgornji Vižingi pri Marenbergu gradijo vodovodni rezervar ter bo s tem zaključena gradnja vodovoda. V Dravogradu so začeli z gradnjo vodovodnega rezervarja in bodo že v tem letu položili cevovode. V Guštanju priključujejo črpalnice, tako, da bodo vsi navedeni kraji preskrbljeni s pitno vodo. Obnovo podeželja vršijo predvsem s sodelovanjem zadružnikov obnovitvenih zadrug Št. Janž in Št. Miklavž ter v mali meri tudi Kmetijske zadruge Dolič. V zadnjih dneh gradbene sezone bodo posvetili vso pažnjo in pomoč gradbenim podjetjem, da bo plan, ki so si ga zadali, v celoti dosežen ali pa celo presežen. B.

IDRIJA — Dne 10. t. m. je bilo v lepo okrašeni dvorani mestnega ljudskega odbora III. redno zasedanje OLO. Prisotne je pozdravil predsednik OIO tov. Ivan Humar in podal izčrpno poročilo o delu.

Iz poročila je bilo razvidno, da je plan obnovitve kapitalne izgradnje dosežen 60%, obnova podeželja pa 55%. Ker je pomanjkanje strokovnega kadra zidarjev in tesarjev, je OLO sprejel sklep, da bo v zimskem času organiziral strokovni tečaj. Nadalje je bilo ugotovljeno, da je plan lesne industrije v bukovih hlodih presežen za 24%, medtem ko plan drugih lesnih sortimentov ni dosežen. Temu je bilo vzrok pomanjkanje prevoznih sredstev, zato je OLO sprejel sklep, da bo mobiliziral vse, ki imajo vprežno živino, da bodo prevažali les na kamionske ceste. Iz poročil je bilo tudi razvidno, da so pri odkupu klavne živine delali to napako, da so odkupovali predvsem teleta, kar je povzročilo, da živinoreja v okraju ni naraščala. Zato je OLO sklenil, da bo preko kmetijskih svetov in množičnih organizacij vplival na kmete, da oddajo le živino, ki ni sposobna za pleme.

Iz sklada zemlje agrarne reforme je bila rudniku dodeljena zemlja za ekonomijo. Ker pa ta zemlja ni bila pravilno uporabljana, bodo odslej posvetili vso pažnjo, da bodo ekonomije res zgledno obdelane.

Sprejeli so tudi sklep, da bodo člani OLO najtesneje sodelovali s krajevnimi davčnimi komisijami pri odmeri davka na dohodek. Po poročilih je sledila diskusija.

V popoldanskih urah se je zasedanje nadaljevalo in je bila načelna razprava o osnutku plana za leto 1949. Razvila se je živahna diskusija o kapitalni in komunalni izgradnji. Planska komisija je polagala predvsem pažnjo za dvig standarda delavstva ter v plan vključila tudi stanovanjske zgradbe. Ob zaključku zasedanja je bila z navdušenjem sprejeta resolucija Prezidiju Ljudske skupščine FLRJ. P. M.

Dopisujte v »Ljudsko pravico«

BESEDA NAŠIH BRALCEV:

Neodgovorno zadrževanje predmetov široke potrošnje v zadrugi v Brežicah

Pri zadnji inventuri potrošniške zadruge v Brežicah so ugotovili, da leži že delj časa v skladišču 3.000 do 4.000 kg umetnega gnojila, nitrofoskala, za katerim je med kmeti veliko povpraševanje. Nitrofoskal je sicer prevzela kmetijska zadruga, ni pa poskrbela, da bi se to važno umetno gnojilo pustilo v prodajo. Zgodilo se je celo, da se je nitrofoskal razsipaval iz vreč, s čemer je bila povzročena precejšnja škoda.

Pri nadaljnem pregledu skladišča so ugotovili, da leži v pozabljenju nad 100 kom. nasajenih lopat, plošč in obročev za štedilnike, torpedov, blatnikov, verig, ključev itd. Med drugim leži v skladišču tudi velik stroj za praženje kave.

Vodstvo potrošniške zadruge v Brežicah je motiviralo svoje ravnanje s tem, da je prišla uredba o višjih komercialnih cenah, po kateri morajo napraviti popis blaga iz prejšnje zaloge in ga poslati v potrditev in določitev cen okrajnemu ljudskemu odboru. Ta odgovor je sicer povsem na mestu, nastaja pa nujno vprašanje, zakaj je ves ta material ležal že par let v skladišču in ni bil kljub velikim potrebam izkoriščen.

Primer potrošniške zadruge v Brežicah jasno odkriva enega od vzrokov za pomanjkanje artiklov široke potrošnje. Take in podobne napake je potrebno takoj in energično odstranjevati, ako hočemo dvigniti poslovanje potrošniških zadrug na zadovoljivo višino. Glede na občutno pomanjkanje različnih artiklov široke potrošnje je dolžnost vsakega trgovskega podjetja, da s svojim vestnim ravnanjem v največji možni meri rešuje nastopajoče probleme. D. J.

Razstava knjig v Skoplju

V okviru kulturnih prireditev, ki so jih priredili v Skoplju v proslavo makedonskega narodnega praznika, 11. oktobra, je tudi prirejen »teden knjige«; v nedeljo se je začela velika razstava knjig. Razstave so se udeležile založbe: Cankarjeva, Ljubljana, Novo pokolenje in Prosvetna, Beograd, Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb, in makedonske založbe. Državno založniško podjetje, Novo pokolenje in Kultura.

Razen najpomembnejših jugoslovanskih knjig so razstavili v posebnem oddelku tudi ruske knjige. Državno založniško podjetje Makedonije in Novo pokolenje zalagata tudi turške in albanske knjige, ki so prav tako razstavljene. Na razstavi je prikazana založniška delavnost v naši državi. Samo lani je bilo v vsej državi natisnjenih sedemkrat več knjig kakor leta 1938. Tri makedonske založbe so izdale v pičlih štirih letih 250 makedonskih knjig v skupni nakladi 2,250.000 izvodov. Razen številnih prevodov je Državno založniško podjetje izdalo 65 domačih del, kar je velik uspeh za mlado makedonsko literaturo. Založba Kultura je izdala letos samo gradivo o V. kongresu KPJ v 180.000 izvodih. Novo pokolenje, ki je začelo delovati letos, je izdalo že okrog 30 mladinskih knjig, med njimi tudi nekaj del v turščini in albanščini.

Zasedanje komitejev Generalne skupščine OZN v Parizu

Ameriška večina v podkomiteju je sprejela kanadsko resolucijo

Komisija za atomsko energijo bo nadaljevala svoje delo samo, če bo ugotovila, da so osnove za sporazum

Pariz, 13. oktobra (Tanjug). Podkomite za atomsko energijo je zaključil svoje delo. Na popoldanski seji podkomiteja so glasovali o treh resolucijah za ureditev vprašanja atomske energije, in sicer o kanadski, sovjetski in indijski resoluciji.

Ameriški glasovalni stroj je zavrnil sovjetsko resolucijo s sedmimi proti dvema glasovoma (ZSSR in Ukrajina), medtem ko sta se dve delegaciji — Equador in Indija — vzdržali glasovanja. Indijska resolucija je bila zavrnjena s štirimi proti enemu glasu (Indija), medtem ko se je šest delegacij, med njimi tudi ZSSR in Ukrajina, vzdržalo glasovanja. Podkomite je po ameriškem glasovalnem stroju sprejel kanadsko resolucijo z osmimi glasovi. Sovjetska zveza in Ukrajina sta glasovali proti kanadski resoluciji, indijska delegacija pa se je vzdržala glasovanja. Kanadska resolucija je bila sprejeta kot splošna podlaga za izdajo priporočil Generalni skupščini.

O kanadski resoluciji so razpravljali tudi v političnem komiteju Generalne skupščine. Navzlic vsem prizadevanjem in saboterskemu ravnanju delegacije ZDA in delegacij pod njihovim vodstvom, ni ameriškemu bloku uspelo uresničiti svojega prvotnega načrta, da bi prekinil delo komisije za atomsko energijo ter dosegel izdajo sklepa o prepovedi atomskega orožja. Kanadski delegat je moral iz svoje resolucije izločiti tisti del, ki zahteva, da Generalna skupščina ustavi vsakršno dejavnost komisije za atomsko energijo. Sprejeto in urejeno besedilo kanadske resolucije odobrava samo splošne zaključke in priporočila večine komisije za atomsko energijo, ki so v prvem in drugem poročilu komisije. Kar zadeva nadaljnje delo komisije za atomsko energijo, določa novo besedilo kanadske resolucije, naj se najprej posvetuje šest stalnih članov komisije za atomsko energijo o tem, ali so ali ni osnov za dosego splošnega sporazuma. Komisija za atomsko energijo bo nadaljevala z delom, če bo ugotovila, da so osnove za sporazum.

Predstavnika Sovjetske zveze in Ukrajinske SSR sta nastopila proti kanadski resoluciji ne glede na njeno novo obliko, ker niti najmanj ne upošteva istočasne prepovedi atomskega oroža in vzpostavitve strogega in dejanskega mednarodnega nadzorstva nad atomsko energijo. Ta resolucija na primer odlaša za nedoločen čas izdajo sklepa o prepovedi atomskega orožja. Na seji sta ameriška in britanska delegacija ponovno dokazali, da ne želita sporazuma o vprašanju atomske energije, kajti to ne bi bilo v interesu monopolistov v ZDA, ki hočejo še nadalje špekulirati z atomsko bombo kot glavnim orožjem svojih napadalnih kombinacij. Kadar koli je kaka delegacija ameriškega glasovalnega stroja stavila predlog v korist sovjetske resolucije o nadaljevanju dela komisije za atomsko energijo, sta ameriški in britanski delegat takoj zavrnila takšne predloge. Tak primer je bil z indijskim predlogom, naj komisija za atomsko energijo nadaljuje svojo delo, in z delegacijo Equadorja, ki je predlagala, naj v resoluciji sploh ne omenijo tretjega poročila komisije za atomsko energijo, ki zahteva prekinitev dela komisije.

Člani podkomiteja se bodo znova sestali in razpravljali o poročilih podkomiteja.

DELO POLITIČNEGA KOMITEJA

Ameriški imperialisti nočejo sporazuma

Pariz, 13. oktobra (Tanjug). Na razpravi komiteja št. 1 so v ponedeljek popoldne o vprašanju sovjetskih predlogov za zmanjšanje oboroženih sil in prepoved atomskega orožja govorili delegati Kanade, San Salvadorja in Francije. Njihovi govori so pokazali, do kake mere so razkrinkane namere imperialistov ZDA, ki nočejo in ne želijo sporazuma niti glede oborožitve niti glede atomske energije. Vsi njihovi argumenti proti sovjetskim predlogom so v bistvu trdili, da je Sovjetska zveza tajinstvena in da ni zaupanja v sovjetske namene.

Kanadski predstavnik je zahteval, da Sovjetska zveza odpre vrata inozemskim opazovalcem, ki bi ugotovili številčno stanje in razvrstitev sovjetskih oboroženih sil. Francoski delegat Parodi je šel celo tako daleč, da je dolžil Sovjetsko zvezo, da »ovira delo vseh organov OZN«. Bil pa je prisiljen priznati, da hoče sovjetska resolucija razorožitev in da pomeni to dejansko »korak naprej«.

Argumenti, s kakršnimi nastopa delegacija ZDA in njen glasovalni stroj na razpravi o tem vprašanju, jasno pričajo, da so prišle ZDA na tem zasedanju Generalne skupščine v zelo neugoden položaj, ker ustreza sovjetska resolucija potrebam in interesom vseh narodov.

Omejitev roka za predlaganje amandmajev

k predlogu deklaracije o človečanskih pravicah

Pariz, 13. okt. (Tanjug.) *V komiteju št. 3* Generalne skupščine OZN *(za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja)* so razpravljali o omejitvi časa za stavljanje predlogov, na podlagi katerih naj bi popravili posamezne paragrafe deklaracije o človečanskih pravicah. Za omejitev časa so se izrekli predstavniki ZDA, Kube, Costarike, Libanona, Turčije in še nekaterih držav. Predsednik komiteja *Malik* je podprl predlog o omejitvi časa. Stavil je na glasovanje predlog predstavnika Turčije, po katerem naj bi bil rok za predložitev amandmajev 12. oktober ob 18. uri. Za omejitev je glasovalo 21 delegatov, 6 delegatov se je glasovanja vzdržalo, 6 pa jih je glasovalo proti turškemu predlogu. Po izglasovanju roka so pričeli razpravljati o že predlaganih amandmajih za 1. člen deklaracije o človečanskih pravicah, ki jih je 13.

Enote demokratične armade spet operirajo na Gramosu in področju Vicija

Praga, 13. oktobra. (Tanjug). Praški tisk prinaša članek ministra za pravosodje začasne demokratične vlade Grčije Porfirogenisa o zadnjih uspehih demokratične armade. Porfirogenis omenja junaški odpor enot demokratične armade na Gramosu ter njihov uspeli prodor na področju Vicija z vsem vojnim materialom in ranjenci ter piše:

Enote demokratične armade Grčije so dosegle na področju Vicija pomemben uspeh, ker so potolkle 15. monarhofašistično divizijo. Demokratična armada znova napada in njene enote so znova na Gramosu ter na področju Vicija, napadajo pa tudi v Tesaliji, medtem ko nadzirajo v Rumeliji vse važnejše strategične ceste. Tudi na Peloponezu je osvobojeno ozemlje vedno večje.

V srednji in vzhodni Makedoniji napadajo in vznemirjajo enote demokratične armade neneboma monarhofašistične položaje. Vsa prizadevanja Američanov in monarhofašistov, da bi razbili demokratično armado, so ostala brezuspešna. Monarhofašisti imajo oporo samo v angloameriškem materialu, sile demokratične armade pa izvirajo iz ljudstva.

Agencija Elefteri Elada poroča o operacijah demokratične armade na področju Eropidi—Dendro—Kori, kjer je imel monarhofašistični nasprotnik v včerajšnjem napadu več kot 500 mrtvih in ranjenih. Sovražnik je sicer obnovil napad s podporo osmih tankov, katerega pa so enote demokratične armade zlomile in potisnile sovražnika na prvotne položaje. Monarhofašisti so izgubili pri tej operaciji 30 mrtvih in 80 ranjenih in 3 tanke. Pri ponovnem poizkusu pa so imeli monarhofašisti 300 mrtvih in ranjenih in uničena 2 tanka; zaplenili pa smo 2 metalca min ameriškega tipa, 7 puškomitraljez, 8 avtomatskih pušk in mnogo drugega vojnega gradiva.

V borbah na sektorju Gardica—Orlovo, kjer so prešle enote demokratične armade v protinapad, so imeli monarhofašisti 60 mrtvih in 50 ranjenih, topništvo demokratične armade pa je uničilo tudi eno sovražnikovo baterijo. Zaplenili smo 3 metalce min ameriškega tipa, 8 puškomitraljezov, 5 avtomatskih pušk in znatne količine vojaškega materiala. V teh operacijah so imeli monarhofašisti več kot 670 mrtvih in ranjenih ter so izgubili 5 tankov in veliko količino vojaškega gradiva.

MARSHALLOVA POMOČ BO GOSPODARSKO UPROPASTILA HOLANDSKO

Haag, 13. oktobra (Tass). Holandski tisk poroča, da je ekonomsko-finančni položaj Holandske čedalje slabši. Vodilni krogi so sprejeli brez kakršnega koli proučevanja pogoje Marshallovega načrta ter s tem še bolj zavrli obnovo države. Vlada je objavila, da se bodo cene življenjskim potrebščinam, ki so zadnje leto narasle za 10% ponovno znatno povišale. Med delavstvom je opažati čedalje večje nezadovoljstvo zaradi vladine politike, ki je obsodila delavce na lakoto in bedo. V Amsterdamu je bil kongres organizacije naprednih sindikatov, ki je ostro nastopil proti zasužnjevalnim pogojem Marshallovega načrta ter odločno zahteval od vlade, naj vodi samostojno gospodarsko politiko povišanje mezd in obdavčenja kapitalističnih profitov in naj nadzira cene. Pasiva trgovinske bilance naraščajo čedalje bolj. Holandska uvaža večji del blaga iz ZDA, ki ne uvažajo ničesar iz Holandske. Kakor poroča generalni statistični urad, je Holandska uvozila v mesecu avgustu blaga v vrednosti 410 milijonov guldenov, izvozila pa je blaga v vrednosti 220.500 guldenov.

Šah

PRIREDITVE Z ŽIVIMI FIGURAMI V CELJSKEM OKROŽJU

Agilna šahovska sekcija Št. Peter v Savinjski dolini si je zadala veliko, a lepo nalogo, da s pomočjo živih figur popularizira šahovsko igro med našim ljudstvom. Že pri prvem nastopu na okrajnem festivalu v Št. Pavlu ji je to v polni meri uspelo. Tisočglava množica je z napeto pozornostjo sledila poteku partije z živimi figurami. Duhoviti organizatorji so z glasbenimi efekti spremljali vse večje dogodke v partiji, kakor n. pr.: napoved šaha kralja so naznanile fanfare itd. Vse to je dajalo tudi gledalcem nešahistom primeren užitek in jih v veliki meri zainteresiralo za šahovsko igro.

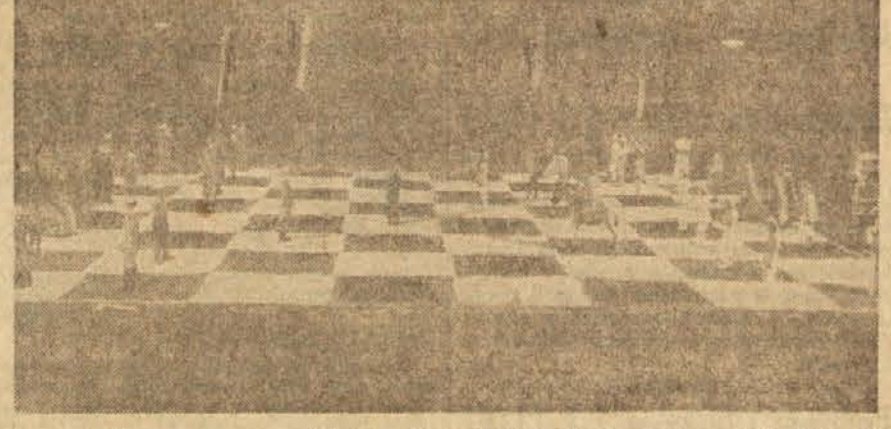

Seveda je imel ta prvi nastop šahovske sekcije Št. Peter tudi svoje slabosti. Pomanjkljivo pripravljena šahovnica in nezadostna razsvetljava sta prikrajšali gledalce za še večji užitek v občudovanju okusno in primerno oblečenih figur in raznih lepih trenutkov iz igre.

Kako je treba organizacijsko pripraviti nastop živega šaha, je pokazala predstava v Št. Petru v Savinjski dolini, ki je bila 25. septembra. Lepa šahovnica s poudarjenimi belo-črnimi polji v velikosti 9 kvadratnih metrov in močna razsvetljava z reflektorji, sta vzbudili pri gledalcih seveda mnogo večji efekt, kakor pri prvi predstavi. Pogled na šahovnico z živimi konji, barvanimi stolpi in kostumi figur iz XVIII. stoletja je bil v resnici občudovanja vreden. Črne figure so predstavljale turško, bele figure pa viteško vojsko. Dva bela in dva črna konjiča sta pokorno korakala po svojih poljih v obliki črke L. Tudi trdnjave so s svojim svojevrstnim premikanjem vzbudile zanimanje gledalcev. Klovna sta z odnašanjem »mrtvih« figur poskrbela za kopico smeha. Poset tisočglave množice za tako majhen kraj kakor je Št. Peter potrjuje dejstvo, da so organizatorji živega šaha s svojo idejo povsem uspeli.

Na povabilo okrožnega šahovskega odbora v Celju je šahovska sekcija Št. Peter gostovala 2. oktobra v Celju. Več tisoč gledalcev, posebno mladine, je prisostvovalo prireditvi na Glaziji. — Na ogromni šahovnici v izmeri 576 kvadratnih metrov sta igrala Caro-Kan partijo tov. Fajs (FD Kladivar) in tov. Habe (Sv. Peter). Zmagal je tovariš Fajs z belimi figurami v 44. potezi. Partija je trajala 1 uro in 55 minut.

Šahovska sekcija Št. Peter v Savinjdolini je s svojimi nastopi živega šaha mnogo pripomogla k poživitvi zanimanja za šahovsko igro med tamkajšnjim prebivalstvom in je njen zgled posnemanja vreden.

FRANCOSKA PARTIJA

Z mednarodnega turnirja v Stockholmu prinašamo eno najvažnejših partij — borbo med sovjetskim velemojstrom Bronsteinom in madžarskim velemojstrom Szabojem. Oba igralca sta bila ves čas turnirja v vodstvu in je bila partija ena najodločilnejših za končni plasman. Velemojster Bronstein je v tej partiji pokazal izredno kombinacijsko sposobnost, združeno s precizno tehniko.

Beli: **Bronstein** (ZSSR) Črni: Szabo (Madž.)

1. e2-e4 e2-e6, 2. d2-d4 d7-d5, 3. Sb1-d2.

Poteza je starejšega izvora, vendar ni v nobenem primeru boljša kot običajna 3. Se3. 3. ... Sb8-c6.

Močna obramba ki omogoči črnemu mirno, a ne lahko igro. Botvinik smatra tu za boljše 3. ... e2-e5, kar je igrati tudi v turnirskih partijah za svetovno prvenstvo na primer proti Euweju in Keresu.

4. Sg1-f3 Sg8-f6, 5. e4-e5 Sf6-d7, 6. Sd2-b3 f7-f6.

Praksa je pokazala, da ta napad na e5 ne doseže cilja. Zanimivo je tu 6. ... Se7 s poznejšim c7-c5. Če sledi temu 7. Sg5, pride 7. ... h6, 8. Dh5, g6, 9. Dh3 Lg7 itd.

7. Lf1-b5 a7-a6.

Nekoristno bi bilo 7. ... fe, 8. de z grožnjo Le6: in nato Sa5.

8. Lb5:c6 b7-c6, 9. 0-0 c6-c5, 10. e2-e4!

Zelo energična napadalna poteza, ki jo je uporabil Bronstein v eni svojih turnirskih partij leta 1947. Zdi se, da Szabo te poteze ni pričakoval. Belemu je uspelo mobilizirati svoje figure in zasesti središče pred črnim.

10. ... d5:e4 sicer bi beli tolkel na d5.

11. Sb3-a5!! Sd7-b6. 12. e5:f6 Dd8:f6.

Po 12. ... gf bi postal napad belega zelo nevaren.

13. d4:c5!

Bronstein napada na vsej črti. Grozi Le1-g5, in črni ne more takoj odgovoriti z L:c5.

13. ... Df6-f5.

Črni se poskuša na kak način zavarovati ker sledi po 14. cb D:a5, beli pa dosledno napada kralja, ki ni utegnil rošírati.

14. Le1-g5! Df5:c5.

Seveda bi bil položaj črnega tudi po 14. ... Sd5, 15. Da4+ Kf7, 16. S:e4 neprijeten, vendar pa bi imel črni v tem primeru več možnosti za obrambo.

15. Dd1-d8+ Ke8-f7, 16. Ta1-d1! Le8-b7.

Za črnega ni rešitve. Če bi igral črni 16. ... D:a5, bi sledilo 17. D:e7+Kg8, 18. Se5 z matno grožnjo na f7. Na dozdevno rešilno potezo črnega odgovori beli s krasno kombinacijo

17. Sa5:b7!

S to potezo osvoji beli figuro.

17. ... Ta8:d8, 18. Sb7:c5 Td3-d5.

Nesreča je v tem, da Szabo v šestnajsti potezi ni predvideval, da ne bo smel takoj igrati 18. ... D:d1 19. T:d1 L:c5, ker sledi 20. Se5+ in Td8+. Zdaj ima črni figuro manj, iz česar se že da sklepati o izidu igre.

19. Sc5-e4 Lf8-d6, 20. Se4-c3 Td5-a5, 21. Lg5-c1 ....

Črni bi se že lahko mirno vdal, vendar pa se Szabo ne mara kar takoj sprijazniti s svojim prvim porazom na tem turnirju.

21. ... h7-h6, 22. Tf1-e1 Sb6-a4, 23. Sc3:e4 Ta5:a4, 24. a2-a3 c4-c3, 25. b2-b3 ....

Še učinkovitejo bi bilo 25. bc, L:a3, 26. L:a3 T:a3, 27. Td7+ in T:c7.

25. ... Ta4-a5, Td1-d3 Ta5-c5, 27. Le1-e3 Tc5-a5 28. Td3:c3 Ta5:a3, 29. Le3-c5 Ta3-a5, 30. b3-b4 Ta5-a4, 31. g2-g3 a6-a5, 32. b4-b5 Th8-d8, 33. Kg1-g2 Ta4-a2, 34. Lc5:d6 c7:d6, 35. Tc3-c7+ Kf7-f6 36. Sf3-d4 Td8-e8, 37. b5-b6 e6-e5, 38. b6-b7 in črni se vda.

Pred grožnjo Te7-e8 črni nima obrambe. Krasna partija sovjetskega mojstra!

(Komentar sovjetskega mojstra P. Romanovskega).

Z VSEGA SVETA

SOFIJA — Semkaj je prispel novi veleposlanik Češkoslovaške republike v Bolgariji dr. Ladislav Šimovič.

MOSKVA. — Namestnik predsednika Prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Vlasov je sprejel 12. oktobra v Kremlju izrednega pooblaščenca Madžarske republike v ZSSR Molnarja, ki je izročil svoje poverilnice.

PARIZ. — Francoski minister za narodno obrambo »socialist« Paul Ramadier je sprejel predstavnika francoskega in tujega tiska. Namesto izjave o nedavnem posvetovanju vojnih ministrov držav zapadnega vojaškega bloka pa so morali poslušati grožnje, da jih bo zadel zakon iz leta 1939., če bodo v svojih poročilih »lažno prikazovali smisel bruseljskega pakta«.

RIM. — Skupina italijanskih neofašistov je vdrla v hišo tajnika Delavske zbornice v Potenzi ter izstrelila nanj več nabojev. Zgolj po naključju je ostal tajnik nepoškodovan.

RIM. — Vladni komite za cene je izdal sklep o povišanju cen koruzi od 3.500 na 4.500 za stot. Pred vojno je bila cena koruzi v Italiji 50 lir za stot.

BERLIN. — ADN poroča, da ameriške zasedbene oblasti v Berlinu na skrivaj demontirajo naprave za izdelavo radijskih in brzojavnih instalacij v tovarnah »Lorenz« v predmestju Tempelhoff. Pri demontiranju teh naprav, ki jih bodo prepeljali v ameriško zasedbeno cono Nemčije, sodelujejo samo »zanesljivi« nemški delavci in pripadniki ameriške zasedbene sile.

PARIZ. — V Parizu se je pričela razprava proti kagularjem — pripadnikom tajne zarotniške organizacije, ki je zagrešila v zadnjih 12 letih vrsto terorističnih akcij in ubojev, pripravljala državljansko vojno in zrušenje francoske republike, sodelovala z okupatorjem in dajala izdajalskemu vichyjskemu režimu trdno oporo. Pred sodiščem je 49 zarotnikov, toda glavni organizatorji in kolovodje živijo svobodno v Francovi Španiji. Napredni francoski tisk poudarja, da so predstavljali jedro kaguarskega gibanja trusti, in da so pred sodiščem krivci drugorazrednega pomena.

Američani ustanavljajo tuje konzulate v Zapadni Nemčiji

Berlin, 13. oktobra (Tass). Po vesteh iz Frankfurta na Meni so v tem mestu, ki bo bodoča prestolnica zapadne nemške države, že odprli 25 tujih konzulatov v skladu z okupacijskim statutom. Nemška republika se ne bo smela baviti z vprašanji zunanje politike, zato so tuji konzulati v Frankfurtu akreditirani pri ameriških okupacijskih oblasteh.

Vojni zločinec Schacht prosi za sprejem v krščansko unijo

Berlin, 13. oktobra (Tass). Dopisnik agencije ADN iz Kölna poroča, da je vložil vojni zločinec Schacht, ki je bil pred kratkim rehabilitiran, prošnjo za sprejem v krščansko-demokratsko unijo. Vodstvo te stranke z Adenauerem na čelu bo objavilo svojo odločitev po občinskih volitvah. Kakor poročajo, je Schacht že prej skušal stopiti v bivšo nemško socnjesaksonsko stranko, ki pa ga je zavrnila.

Revija »Welt Sonntag«, ki izhaja z britanskim dovoljenjem, piše, da je Schacht pripravljen vstopiti v katero koli stranko, samo da je desničarska.

WASHINGTON. — Objavljeno je bilo začasno poročilo zunanjega ministrstva ZDA o izpolnitvi programa ameriške vojaške pomoči Kitajski, za katero je Kongres v letošnjem aprilu izglasoval kredit v znesku 125 milijonov dolarjev.

V poročilu je rečeno, da so ZDA doslej poslale Kuomintangovi vladi za 88,275.170 dolarjev vojne opreme in orožja.

V Trstu slovenske šole zatirajo, v Istri pa gradijo nove

V coni »B« Tržaškega ozemlja, ki je pod Jugoslovansko vojaško upravo, je ljudska oblast ogromno prispevala za kulturni dvig prebivalstva vseh treh narodnosti. Ljudska oblast nudi vso pomoč pri razvoju šolstva in kulture ter ustvarja pogoje za dvig izobrazbe vsega istrskega ljudstva. Jugoslovanska vojna uprava, ki upravlja teritorij v skladu z mednarodnimi določili in dosledno na demokratičnih načelih, pa daje vso podporo ljudski oblasti.

Istrsko ljudstvo slovanske narodnosti je bilo desetletja in desetletja zatirano; razne nemške in italijanske organizacije so ga raznarodovale (Lega nazionale, Pro Patria itd.), tlačaniti je moralo tujim gospodarjem. Fašisti so Slovencem in Hrvatom v Istri vzeli vse šole in jim tako onemogočili vsak kulturni razvoj. Ljudska oblast je popravila fašistične krivice, dala popolno enakopravnost vsem trem narodnostim: Slovencem, Hrvatom in Italijanom, in skovala med njimi bratstvo in enotnost. To pridobitev antifašistične borbe istrskega ljudstva, bratstvo in enotnost, pa ljudska oblast čuva in krepi.

Tudi v pogledu kulturnega dviga prebivalstva je ogromna razlika med cono »B«, ki jo upravlja Jugoslovanska armada, in cono »A« Tržaškega ozemlja, ki je pod upravo angloameriških imperialistov. V coni »A« se morajo Slovenci boriti za svoje slovenske šole, boriti za demokratizacijo šol itd. General Airey je v svojem poročilu OZN celo poročal, da Slovencem v Trstu niso potrebne slovenske šole, ker itak vsi razumejo italijanski jezik. Že ta izjava dovolj jasno osvetljuje »demokratičnost« angloameriške prosvetne politike. Toda izjava generala Airey-a je imela še drug namen. Nahujskala je tržaške šoviniste v borbo proti slovenskim šolam in v gnusno kampanjo proti Slovencem. Posledice niso izostale. Fašisti so zaprli slovensko šolo v ulici Sv. Frančiška prav v dneh vpisovanja. Slovenci so prisiljeni, da se pod angloamerikansko upravo borijo za svoje najosnovnejše pravice.

Medtem pa v coni »B« pod Vojno upravo JA odpirajo in obnavljajo šole Slovencem, Hrvatom in Italijanom. Letošnji šolski pouk se je začel v novozgrajenih šolah v Šmarjah, Ižoli, Marezigah, Sv. Petru, nadalje v obnovljenih šolah v Kokavečah, Korti in Dekanih. Rdeči križ Slovenije je podaril tem šolam 6000 knjig, ki jih bodo razdelili kot nagrade najboljšim učencem. Samo v bujskem okraju so popravili 35 osnovnih šol. V kratkem bo dograjena italijanska šola v Momjanu in slovenska v Kaštelu. Dvorazredna hrvatsko-slovenska šola v Gambeči je dograjena in bodo v njej v kratkem začeli s poukom.

V Ižoli Italijani že imajo svojo šolo in so sedaj zgradili Slovencem novo štirirazrednico, lepo moderno stavbo z dvonadstropnim stanovanjskim poslopjem za učitelje. V to šolo bodo hodili tudi slovenski otroci iz bližnjih vasi: Šavinjan, Bare, Korte, Medoši, Gažon, Cetore itd.

V gradnji pa so še šole v Bužiniji, Murinah in pri Sv. Ivanu pri Bujah.

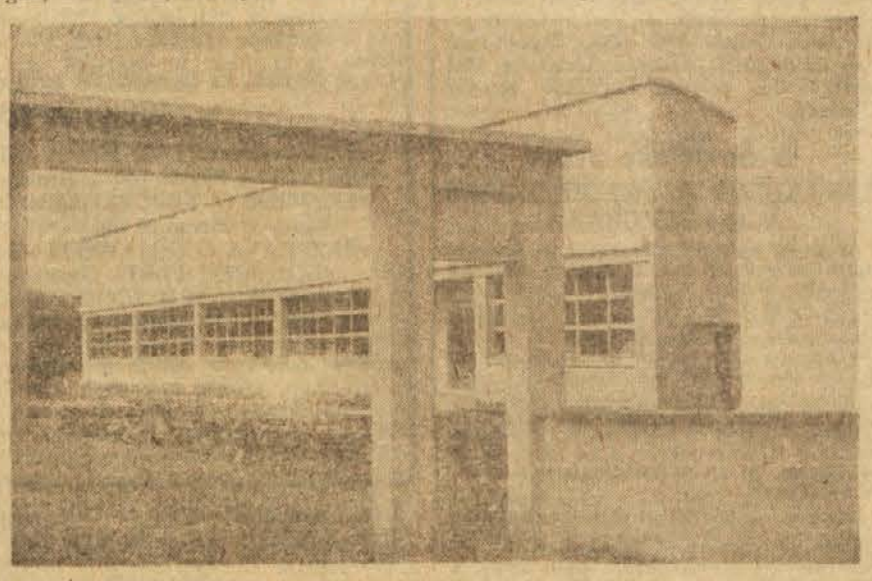

Nova slovenska šola v Ižoli

Ljudska tehnika

Pred dnevom „Ljudske tehnike"

Pred nami je zopet teden ljudske tehnike. Številni delovni ljudje po vsej naši domovini si bodo lahko ogledali razstave vseh panog in disciplin Ljudske tehnike in prisostvovali predavanjem, ki se bodo s tem v zvezi vršila.

Jadralci, modelarji, brodarji, radioamaterji in še vse druge veje Ljudske tehnike, bodo pokazale svoje uspehe, bodoče naloge in predvsem način in možnost udejstvovanja posameznikov in celih kolektivov.

Eno izmed najbolj obširnih možnosti udejstvovanja v okviru Ljudske tehnikeudi prav gotovo letalstvo. V mnogih gimnazijah, strokovnih šolah, tovarnah in podjetjih so ustanovljeni osnovni krožki, katerih člani se bavijo z osnovami letalstva, z modelarstvom itd.

Mnogo je bilo že pisanega o letalskem modelarstvu pa vendar se še najdejo nejeverniki, ki osporavajo njegov velik pomen za bodoče konstruktorje, jadralce in motorne pilote. Toda prav gotovo je, da bo mladini uspelo dokazati nesmiselnost in zastarelost tega mišljenja.

Danes je naši mladini dana možnost, da se izpopolnjuje do najvišje mere, da opravi vse teoretske in praktične izpite in da svoje znanje dokaže na modelarskih ali jadralnih tekmah. Naši modelarji tekmujejo tudi z bratskimi narodi in dobro zastopajo našo državo.

Ko se modelarji dobro seznanijo z aerodinamiko, t. j. z naukom o gibanju zraka, oziroma z gibanjem teles v zraku, z gradnjo, sestavo in delovanjem posameznih delov modela, skratka ko se seznanijo z delom v delavnici in na terenu, so se približali cilju, na katerega misli vsak modelar, k jadralstvu. Tudi tu so danes dane vse možnosti. Po centrih in društvih je organizirano letenje za začetnike in za trenažo. Iz njih bomo dobili nov kader smelih pilotov, jadralcev, ki bodo pozneje lahko vstopili v vrste vojne aviacije.

A s tem še ni zaključeno! Lahko postaneš tudi padalec. Kdor se je letos mudil na Lescah je imel priliko opazovati vrvenje v jadralni šoli. Pri vseh panogah letalstva dosežeš cilj z dobro teoretsko pripravo, močno voljo in vztrajnostjo ter postopnim izpopolnjevanjem. Naša mladina je borbena in vztrajna zato naj še bolj vstopa v vrste mladih modelarjev, jadralcev in padalcev, da bo znala in mogla ohraniti naše nebo svobodno.

Center jadralnega letalstva na Dolenjskem

Uličnе motoristične dirke v Ljubljani

V okviru dneva »Ljudske tehnike priredi Zveza motociklistov in avtomobilistov Slovenije motociklistične dirke za cestno prvenstvo LRS v Ljubljani. Vozili bodo naši znani dirkači iz raznih krajev Slovenije, povabljeni pa so tudi vozači iz LR Hrvatske. To nam priča, da bo borba med posameznimi vozači ostra. **Proga bo sorazmerno težka in bo moral pokazati vozač na njej vse svoje znanje in pogum. Potekala bo takole: start na Taboru preko Slomškove, Pražakove, Cigaletove, Dalmatinove, Komenskega ulice in Vidovdanske ceste k cilju na Taboru.**

Dirke bodo v nedeljo dne 17. t. m. ob 14. uri. Pred dirkami bo tudi trening, in sicer v dopoldanskih urah od 8.30 do 12. ure. Opozarjamo prebivalstvo, da bodo v tem času vse ceste in prehodi ob tekmovalni progi zaprti. Prireditelji naprošajo gledalce, da se na dan tekem zadrže disciplinirano na samem treningu, posebno pa popoldne na prvenstvu, kar bo omogočilo tudi hitrejši potek dirke. V primeru slabega vremena dirke odpadejo.

Podrobnejše informacije bomo še objavili.

»Dan Ljudske tehnike v Postojni«

V nedeljo 10 t. m. je Okrajni odbor Ljudske tehnike Postojna priredil »Dan ljudske tehnike.«

Že na predvečer so predvajali diapozitive, ki so prikazovali razne panoge našega letalstva. V nedeljo, že v jutranjih urah je avto-moto društvo organiziralo akcijo »na vas«, in sicer v Senožeče, z namenom, da se tudi prebivalstvo vasi seznani s panogami Ljudske tehnike.

Popoldne ob 14. uri je bil na letališču v Rakitniku pri Postojni letalski miting na katerem so sodelovala motorna in jadralna letala in leteči modeli.

Z velikim zanimanjem je nad 3000 glava množica sledila jadranju letal, katerih piloti so pokazali veliko tehnično sposobnost. Naše pionirčke pa so najbolj zanimali siuji in rdeči modeli, ki so se dvignili visoko v zrak. Stari oče Matija je hitel pripovedovati in razlagati svojemu vnuku, »ko sem bil jaz mlad, človek ni še mogel poleteti v zrak, danes se pa suka po nebu kot ptica.« S pridržano sapo je Tonček sledil modelu, ki se je ravnokar pognal v zrak, s pomočjo »DIZEL« motorčka. Val navdušenja je zajel gledalce, ko so se v zraku pokazale bele pike. »Padalci, padalci« je zavrelo med množico. Pionirji bi jim najrajši pohiteli nasproti. Postojnski padalci, kateri so letos položili izpite v padalstvu so gledalcem razlagali kako je treba skočiti in leteti s padalom.

Marsikateri mladinec je po mitingu sklenil, da se bo posvetil letalstvu in padalstvu. Nekdaj je letalec lahko postal le privilegiranec, danes pa ima mladina vse možnosti razvoja v eni ali drugi panogi organizacije Ljudske tehnike. Od preprostega modelarja in jadralnega letalca se lahko povzpne do motornega pilota.

MOTODIRKE V KRŠKEM

Okrajni odbor »Ljudske tehnike« Krško priredi v okviru tedna »Ljudske tehnike«, dirkališčne motodirke turnih motorjev dne 17. oktobra t. l. ob 14 na dirkališču v Krškem.

Tekmovalo se bo v dveh vožnjah po 3 kroge (3 km) v kategorijah do 125, 250 350, 500, 1000 ccm, prikolice do 500 in nad 500 ccm. Pravico nastopa imajo vsi vozači, člani avtomoto društev Slovenije. V vseh kategorijah tekmujejo lahko izven konkurence vozači športnih motorjev.

Okrajni odbor »Ljudske tehnike« Krško razpisuje lepa spominska darila za zmagovalce turnih motorjev in za najboljši čas voženj športnih motorjev.

Prijave sprejema Okrajni odbor »Ljudske tehnike« Krško do vključno 11. oktobra t. l. Pred pričetkom dirk bodo ob 13 kolesarske dirke.

Kratke vesti

Letalska zveza Jugoslavije je razpisala natečaj za sprejem nove vrste učencev v zvezno pilotsko šolo.

V šolo letalske zveze bodo sprejeli večje število učencev, ki izpolnjujejo predvidene pogoje. Redni pouk se bo pričel 15. februarja 1949. leta in bo trajal 3 in pol mesece. Po položenem zaključnem izpitu bodo posamezniki vstopili v vrste jugoslovanskega vojaškega letalstva, drugi pa se bodo izpopolnjevali v organizacijah letalske zveze Jugoslavije.

*

Športno brodarsko društvo v Hercegnovem je organiziralo doslej 3 tečaje za jadranje na vodi, katerih se je udeležilo približno 40 mladincev. Društvo ima 130 članov in dve jadrnici, te dni pa je odprlo delavnico za modele. Ker so v Boki Kotorski dani vsi pogoji za razvoj te panoge »ljudske tehnike«, bodo ustanovili športno-brodarske skupine v Risnju in drugih krajih.

*

Okrog 60 članov avto-moto-društva v rudniku Dobra sreča obiskuje šoferski tečaj. V rudniku Podvis obiskuje enak tečaj 60 rudarjev.

OBVESTILA

Obvestilo transportantom

Po določbah 1. člena 2. točke Naredbe za uporabo uredbe o planskem prevozu blaga po železnici najpozneje do 12. v mesecu za prihodnji mesec.

Za **november 1948** pa morejo stranke izjemoma predložiti svoje prijave za planski prevoz blaga **do vključno 14. oktobra 1948.**

Pripomnimo, da se v mesecu novembru 1948. ne bodo dovoljevali neplanski prevozi z izjemo tistih, ki jih določa 1. člen 3. točka navedene naredbe, ki je bila objavljena v Tarifsko-transportnemu vestniku št. 13 z dne 27. julija 1948 pod štev. 190. Glede na to priporočamo strankam, da prijavijo vse svoje prevoze za november do navedenega roka da se jim osigurajo vozovi za prevoz blaga.

Glavna direkcija za eksploatacijo železnic Ljubljana.

KONCERTI

Spored nocojšnjega koncerta solistov v veliki filharmonični dvorani. Koncert je v okviru ljubljanskega festivala. Pianist Anton Trost bo zaigral 4 skladbe slovenskega skladatelja Pavla Šivica in Dvořakove Variacije. Operna pevca, sopranistka Nada Vidmarjeva in tenorist Miro Brajnik zapojeta ob spremljavi pianista Marjana Lipovška po 3 samospeve. Violinist Karlo Rupel igra Bravničarja in Lhotko ob spremljavi Marjana Lipovška in Ljubljanski komorni trio Albert Dermelj, Čenda Šedlbauer in Marjan Lipovšek izvaja Škerjančev trio. Na sporedu so povečini slovenska dela poleg svetovnih mojstrov in na koncert še prav posebno opozarjamo. Vstopnice v knjigarni muzikalij, Kongresni trg.

Simfonični koncert orkestra slovenske filharmonije v okviru ljubljanskega festivala bo v petek 15. oktobra ob 20. v Unionu. Spored obsega naslednja dela: Osterc: Klasična uvertura, Lajovic: Pesem jeseni, Kozina: Bela Krajina, Dvořak Simfonija f-dur. Dirigent Samo Hubad. Vstopnice v knjigarni muzikalij, Kongresni trg. Opozarjamo, da je ta koncert v Unionu.

Simfonični koncert v unionski dvorani. V petek ob 20. izvaja orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Sama Hubada simfonični koncert v Unionski dvorani. Začetek ob 20., izvajajo se dela: Dvořaka, Osterca, Lajovica in Kozine. Vstopnice v knjigarni muzikalij, Kongresni trg.

Razpisan je koncertni abonma za 10 koncertov sezone 1948-49. Ugodnost 25% popusta. Priglasitve sprejema knjigarna muzikalij, Kongresni trg.

KINO

LJUBLJANA UNION: Premiera jugoslovanskega filma: »Življenje je naše« (Ljudje s proge), tednik, sovjetska kinokronika.
MOSKVA: sovjetski film: »30. oktober« in »Zimska Spartakiada«, tednik.
SLOGA: sovjetski film: »Gavroš«, tednik — Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15
KODELJEVO, zaradi renoviranja zaprto.
ŠISKA: sovjetski film: »Poslednji tabor«, tednik. Predstava ob 20.
MARIBOR ESPLANADE: »Ališer Navoi«, tednik.
GRAJSKI: sovjetski film »Za srečo tistih, ki so na morju«, tednik. — Predstave ob 16.30, 18.30 in 20.30.
CELJE METROPOL: estonski film: »Življenje v Citadeli«, tednik.
DOM: sovjetski film: »Učenka prvega razreda«, tednik.
KAMNIK: sovjetski film: »Na daljni plovbi«, tednik.
KRANJ MESTNI: ameriški film: »Vojna divjih mačk«, tednik.
PTUJ: sovjetski film: »Arinka«, tednik.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Nedelja 17., ob 14.30: Turgenjev: Mesec dni na kmetih. Izven. (Predstava v Operi).

OPERA

Četrtek, 14. ob 20: Beethoven: »Fidelio«. Gostovanje Valerije Heybalove. Zaključena predstava za sindikate.
Sobota 16., ob 20.: Nastop plesno folklornih skupin. Prireditev v okviru ljubljanskega festivala. Izven.

Ker se vrši v soboto, 16. t. m. ob 20. uri v opernem gledališču nastop plesno folklornih skupin v okviru ljubljanskega festivala, odpade za soboto napovedana dramska predstava »Mesec dni na kmetih« za sindikate.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

Četrtek 14. oktobra: Zaprto zaradi pogreba tov. Karla Brichte.
Petek 15. oktobra ob 16.: I. Cankar: »Kralj na Betajnovi«, dijaška predstava.
Sobota 16. oktobra ob 20.: I. Cankar: »Kralj na Betajnovi«, gostovanje v Polju v okviru ljubljanskega festivala.
Nedelja 17. oktobra ob 20.: I. Cankar: »Kralj na Betajnovi«.

Četrtkova popoldanska predstava »Kralja na Betajnovi« je preložena zaradi pogreba člana Šentjakobskega gledališča Karla Brichte na petek 15. t. m. ob 16.

Uprava Šentjakobskega gledališča poziva vse svoje člane, da se udeleže pogreba nepozabnega našega tovariša Karla Brichte, ki bo v četrtek 14. oktobra ob pol 16. z žal, kapelica sv. Jožefa.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE — KRANJ

Nedelja, 17. oktobra ob 15 in 19.: Lope de Vega — J. Vovk: »Prebrisana norica« (V naslovni vlogi gostuje Alenka Svetelova, članica ljubljanske Drame). Gostovanje v Sindikalnem gledališču na Jesenicah.

RAZNAŠALKO

za Stražišče pri Kranju sprejme podružnica »Ljudske pravice« in »Slovenskega poročevalca« Kranj. Mesečni zaslužek ca. 2600 din.

Oklic

Okrajno sodišče v Postojni je začelo osnavljati novo zemljiško knjigo za kat. občino Rakulik. V to svrho bodo razgrnjeni in vsakomur v vpogled posestni listi in drugi pripomočki od 16. do 30. oktobra 1948. v Sajevčah št. 9, nato pa se bodo od 2. do 24. novembra 1948. ravno tam vršile potrebne poizvedbe. K poizvedbam naj pridejo vsi lastniki zemljišč, ki so bila vpisana v uničeni zemljiški knjigi, da se izsledijo njihove lastninske pravice.

Prijavijo pa naj svoje pravice na teh zemljiščih tudi zastavni upniki in drugi upravičenci (prevžitkarji, služnostni upravičenci itd.), če želijo, da se vpišejo v novo zemljiško knjigo kot stara bremena. Prijave teh pravic se podajajo pri okrajnem sodišču v Postojni, soba št. 4, ob času poizvedb pa na kraju poslovanja v Sajevčah št. 9. Podrobnosti so razvidne iz oklica, objavljenega v »Uradnem listu LRS«.

DNEVNE VESTI

Odkritje spomenika 30 padlim talcem v Kovorju. V nedeljo, 17. t. m. ob 3. popoldne bo odkritje spomenika talcem, padlim dne 19. januarja 1944 v Kovorju (železniška postaja Križe). Ker so talci povečini iz Ljubljane, vabimo svojce, prijatelje in znance k svečanosti.

Led se bo prodajal na klavnici do nadaljnjega samo ob delavnikih. — Klavnica.

Invalidsko podjetje »Brivnice in česalnice« obvešča občinstvo, da bosta poslovali od ponedeljka 18. t. m. dalje dežurni brivnica in česalnica v Gajevi ulici štev. 6 ter česalnica v Gradišču 4 neprekinjeno od 6. ure zjutraj do 9. ure zvečer. Za obisk se priporočamo. — Uprava.

Kino Novomesto sporoča obiskovalcem, da se pričnо kinopredstave od 14. oktobra dalje: Ob delavnikih ob 18. in 20. uri in nedeljah ob 14.15, 16.15, 18.15 in 20.15 uri. — Uprava.

PRESKRBA

DVIGNITE KROMPIR

Poverjeništvo za trgovino in preskrbo MLO. Ljubljana ponovno opozarja vse potrošnike, da takoj dvignejo krompir, katerega je v zadostnih količinah na razpolago v vseh prodajalnah državnega in zadružnega sektorja.

RADIO

Ljubljana Maribor in Slov Primorje

Dnevni spored za četrtek dne 14. okt. 1948.

6.00 Slovenske narodne — 6.10 Napoved časa in poročila — 6.20 Jutranja telovadba — 6.30 Plesi in baleti — 7.00 Napoved časa, radijski koledar, poročila in objave — 7.10 Lahka glasba — 12.30 Napoved časa in poročila — 12.40 Zabavna glasba, mali oglasi in objave — 13.00 Pisan spored orkestralne in solistične glasbe — 14.00 Kulturni pregled — 14.10 Nekaj glasbenih slik — 14.30 Napoved časa, poročila in objava večernega sporeda — 14.45 Ruske in ukrajinske narodne — 18.00 Igra mali orkester Radia Ljubljana pod vodstvom Ali Dermelja — 18.30 Iz Mozartovih oper — 19.00 Radijski dnevnik — 19.10 Igra violinist Giusto Cappone, pri klavirju Marijan Lipovšek — 19.50 Napoved časa in poročila — 19.40 Zabavna glasba, mali oglasi in objave — 20.00 Solistični koncert (Prenos iz Filharmonične dvorane) — 22.00 Prenos poročil Zvezne postaje Beograd — 22.30 Zabavna glasba — 23.00 Melodije za lahko noč — 23.30 Zaključek oddaje.

Dnevni spored za petek, dne 15. oktobra 1948.

6.00 Polke in valčki — 6.10 Napoved časa in poročila — 6.20 Jutranja telovadba — 6.30 Jutranji koncert — 7.00 Napoved časa, radijski koledar, poročila in objave — 7.10 Sovjetska lahka glasba — 12.30 Napoved časa in poročila — 12.40 Zabavna glasba, mali oglasi in objave — 13.00 Lahek opoldanski spored — 14.00 Gospodarski pregled — 14.15 Iz zakladnice Josefa Suka — 14.30 Napoved časa, poročila in objave večernega sporeda — 14.45 Pesmi starejših slovenskih skladateljev poje sopranistka Filipič Danica, pri klavirju Valens Vodušek — 18.00 Oddaja za pionirje. Ernest Adamič: Pri zlarinskih ribičih in koraljarjih (zvočna igra) — 18.40 Nekaj orkestralne glasbe — 19.00 Oddaja za ljudske odbore — 19.20 Operetni samospevi — 19.30 Napoved časa in poročila — 19.40 Zabavna glasba, mali oglasi in objave — 20.00 Koncert orkestra Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Sama Hubada (Prenos iz Uniona) — 22.00 Prenos poročil Zvezne postaje Beograd — 22.30 Plesna glasba — 22.50 Ura serenad in nokturnov — 23.30 Zaključek oddaje.

MALI OGLASI

PREDPEČNIK za izdatnejše ogrevanje sobe ugodno prodam. Iglič Leopold, Ljubljana, Gerbičeva 12.

BIKA montafonske pasme, 1 leto starega, plemenjaka, prodam. Sterle Franc, Črna vas 147, Ljubljana.

10 MLINSKIH OMEL kupimo. Ponudbe »Mlin, Središče ob Dravi«.

OPOZORILO! Ambrožič Alojzij, Ljubljana, Cesta na Loko 4, obveščam vse, da nisem plačnik za dolgove, ki jih napravi moja žena Ambrožič Anica, stanujoča istotam.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem sporočamo, da smo prepeljali ostanke našega dragega

UROŠA MIGULINIČA

borca NOV

v sredo, 13. oktobra na Bled. Pogreb nepozabnega bo v petek 15. oktobra iz Fizkulturnega doma na Bledu na domače pokopališče.

Slava padlim borcem!

Sorodniki, prijatelji in soborci

FIZKULTURA

NOGOMETNO PRVENSTVO FLRJ

I. liga

Lokomotiva : Sloga 4:1 (3:0)

Zagreb, 13. oktobra. — Danes je bila tukaj odigrana zaostala prvenstvena tekma I. zvezne lige med Slogo iz Novega Sada in domačo Lokomotivo. Tekma, v kateri je imela vseskozi premoč Lokomotiva, se je končala z visoko zmago domačinov, z rezultatom 4:1 (3:0). Gole za Lokomotivo sta dala Lokošek dva in Kapetanović dva, Sodil je Stefanović iz Beograda.

II. liga

Podrinje : Metalac 1:1 (1:0)

Zagreb, 13. oktobra. — Kot predtekma k glavni tekmi je bila danes tukajo odigrana tekma za prvenstvo II. zvezne lige med novim članom II. zvezne lige Podrinjem iz Šabca in domačim Metalcem. Tudi v tej tekmi so bili domači igralci v premoči, katere pa niso znali izkoristiti. Tekma se je končala z neodločenim rezultatom 1:1 (1:0). Tekmi je prisostvovalo 5000 gledalcev, sodil pa jo je Gvadijančič iz Ljubljane.

KONGRES MEDNARODNE ZVEZE KOŠARKE

Kongres Mednarodne zveze košarkašev je z večino glasov sprejel spremembo dosedanjih pravil in uvedel v veljavo zopet nekatere določbe pravil, ki so veljale že l. 1936.

Namesto dosedanjih desetih igralcev, bo v bodoče dovoljeno postaviti 12 igralcev, ki se bodo lahko menjali po mili volji, kot na primer pri hokeju na ledu. Izpremenjeno je bilo tudi pravilo o »korakih« in uvedeno pravilo treh sekund za »pivetnana«. Zanimiva je tudi sprememba črtanja igrišča, ker bo dosedanja hruška nadomeščena z obliko valja.

Eden od predlogov, ki pa ni bil sprejet, je omejitev velikosti igralcev, ki je ostalo še nadalje neomejeno. Pravila bodo stopila v veljavo 1. januarja 1949. Evropsko prvenstvo žensk ta mesec bo odigrano torej še po starih pravilih.

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje dne 13. oktobra: Cirkulacija atlantskih depresij se je razširila preko zapadne in severne Evrope tudi na srednjo Evropo, kjer so se obrnili vetrovi v zapadno smer. V tem področju potujejo padavinske fronte, od katerih prva je danes dosegla osrednjo Nemčijo, a drug irsko obalo. Nad našim ozemljem, kakor tudi nad Alpami, Balkanom in Ukrajino so še posamezna jedra visokega zračnega pritiska, ki se upirajo širjenju depresijskega vpliva proti jugu. Za jutri je računati s šibkejšim vplivom fronte, ki danes potuje preko srednje Evrope.

Vremenska napoved za četrtek 14. oktobra: Pooblačitev, v alpskih predelih in na Štajerskem možnost manjših padavin, proti večeru zopet razjasnitev. Bistveno topleje.

Atletski miting v Celju

Sindikalno športno društvo »Kladivar« razpisuje za nedeljo 17. oktobra »Zaključni atletski meddruštveni nastop« na Glaziji s pričetkom ob 10. dopoldne. Tekmovalo se bo v naslednjih panogah:

Moški: 110 m zapreke, 400 m, 800 m, skok v višino, troskok, met krogle, met diska, met kopja.

Ženske: 100 m, 200 m, skok v višino, skok v daljino, met diska.

Pravico nastopa imajo vsi člani društev, včlanjenih v Atletsko Zvezo Slovenije. Tekmuje se po pravilih FISAJ-a na tekališču dolgem 393.85 m, pokritim z ugaški, s štirimi nedvigljenimi zavoji.

Prireditev bo samo v primeru lepega vremena, zato društva naprošamo, da prijavijo svojo udeležbo, z navedbo panoge in imeni tekmovalcev do petka 15. oktobra. V kolikor bi bile tekališče in ostale naprave neuporabne, bo SSD Kladivar obvestil o odpovedi tekmovanja vsa društva, ki so se za tekmovanje prijavila, in sicer brzojavno.

Tekmovanje bo v okviru finala ekipnega mladinskega prvenstva FLRJ.

Fizkulturni festival v Trbovljah

Trbovlje, 13. oktobra. Okrajni fizkulturni festival, ki se je vršil v nedeljo 10. t. m. na stadionu SSD Rudar, je pokazal, da je v vrstah mladine trboveljskega okraja mnogo obetajočega mladega kadra in da so pogoji za razvoj lahke atletike tudi v revirjih; treba je samo pristopiti k delu. Na festivalu je bilo zastopano čez 150 mladincev in pionirjev. Pogrešali smo kmečko mladino kar je brez dvoma krivda okrajnega odbora mladine, ki je ni znal zainteresirati. 150 nastopajočih je pa še vedno premalo za tako velik okraj, kjer je veliko mladine. Mladinci so tekmovali v peteroboju, mladinke, pionirji in pionirke pa v troboju. Borbe so bile ves dan zelo ostre ter so bile v posameznih disciplinah doseženi prav lepi rezultati.

Mladinci: 100 metrov: Majdič Cveto 12.4; **Bomba:** Emeršič Ljubo 49 m. **Krogla:** Majdič 9.95 m. **Skok v daljino:** Majdič 5.28 m **Skok v višino:** Majdič 1.52 m.

Mladinke: Tek na 60 m: Ban Anica 9.1; **Bomba:** Ban 32 m, **Skok v daljino:** Kanižar Mara 4.05 m.

Pionirji: Tek na 60 m: Jelen Slavko 8.8, **Bomba:** Aškerc Drago 32 m; **Skok v daljino:** Plevčak Andrej 3.95 m. **krogla:** prvo in drugo mesto si delita Pavlič J. in Jelen S. 10.35 m.

Pionirke: 60 m: Perper Nada 9.6, **Bomba:** Baloh Marija 27 m. **Skok v daljino:** Baloh M. 3.70 m.

Tekmovanje je potekalo v redu a po rezultatih se lahko pričakuje uspešen start na republiškem dijaškem prvenstvu.

S. S.

Domače vesti

Iniciativni odbor kolesarske zveze Kosova in Metohije je organiziral veliko kolesarsko tekmo okrog Kosmeta. Na progi, dolgi 260 km, ki je razdeljena na 4 etape.

Na čast začetka zasedanja IV. kongresa Zveze komunistične mladine Jugoslavije je delalo včeraj na gradilišču fizkulturnega stadiona CDJA nad 400 mladincev in mladink III. rajona.

Objava

Plenarni sestanek plavalne sekcije S. D. »Enotnost«, bo v petek 15. X. 1948. na Centljudskem kopališču ob 18. uri. Udeležba vseh članov strogo obvezna.

Vodstvo.

Košarka

Partizan : Železničar 39:27

Ljubljana, 13. oktobra.

Danes je odigralo v Ljubljani na igrišču SSD Železničarja v Sp. Šiški moštvo košarkašev CDJA Partizana iz Beograda svojo drugo tekmo. To pot je imelo za nasprotnika igralce ljubljanskega Železničarja.

Domači igralci so pokazali boljšo igro od ljubljanske Enotnosti ter dosegli proti moštvu Partizana tudi nižji rezultat. Tekma se je končala z rezultatom 39:27 (16:11) za Partizana. V prvem polčasu je bila igra precej enakovredna. Obe moštvi sta se borili za vsak koš Boljši metalci so bili igralci Partizana, ki so ta polčas odločili z rezultatom 16:11 v svojo korist.

Tudi drugi polčas je potekel v živahni in zanimivi igri, v kateri pa so domači popustili. Gosti so zmagali z visoko razliko, s končnim rezultatom 39:27.

Železničar je pokazal danes lepo igro. Izkazali so se zlasti Dev, Amon in Vozel.

V Partizanu pa so igrali dobro Marjanović, Loci in Novaković. Igralci so pokazali danes slabšo igro kot včeraj.

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

Partizan: Loci 9, Novaković 9, Marjanović 9, Stojičević 8, Munčan 2, Pataki 2.

Železničar: Amon 11, Vozel 7, Müller 6, Dev, Dvořak po 1.

Tekmo sta sodila Grkinić (Beograd) in Kit (Ljubljana).

Prvenstvo mest FLRJ v rokometu

Prvenstvo mest FLRJ v rokometu

Zagreb, 13. oktobra. — Danes se je tukaj pričel rokometni turnir mestnih reprezentanc FLRJ. — Prvi rezultati so: Sarajevo : Osijek 10:0 (4:0), Zagreb : Zadar 22:2 (11:2), Beograd : Ljubljana 15:1 (9:0). Edini gol za Ljubljano je dal Obersnu.

Iz Sovjetske zveze

KARAKULOV JE PRETEKEL 100 m V 10,6 SEKUNDAH

Sovjetski športnik Karakulov je pretekel progo 100 m v 10,6 sek. L. 1946. je zmagal v prvenstvu Evrope v Oslu, kjer je pretekel progo 200 m v 21.6 sek. Karakulov je premagal najboljše sovjetske sprinterje Golovkina in druge ter osvojil prvenstvo Sovjetske zveze v teku na 100 in 200 m v času 10,6 sekund odnosno 21.1 sekund.

MOSKVA. — 17. letni študent Ivan Kaštuh iz Kijeva je postavil nov mladinski vsezvezni rekord v metu kopja z rezultatom 68,13 m. Novi rekord je za 7,83 m boljši od starega, ki ga je dosedaj imel Gorškov iz Leningrada.

Moskva. — Sovjetska plavalka Katarina Vasiljevna, ki je tekmovala v počastitev 30-obletnice Leninskega komsomola, je postavila nov vsezvezni rekord v plavanju na 800 m prosto. Za progo je rabila 12.01 min.

»Vprašanja naših dni« I. polletje 1948

so gotova in stanejo vezana 150 din

Od prejšnjih letnikov so še na razpolago: II. POLLETJE 1946, I. in II. POLLETJE 1947. — Vsako polletje je vezano v eno knjigo, ki stane 150 din

Knjige, ki so nam jih prinesli v vezavo naročniki, še niso gotove

Na zalogi so še naslednje brošure:

»PISMA CK KPJ IN PISMA CK VKP(b)«, Broširano, 56 strani, 8 din
»PETLETNI PLAN LRS«. Broširano, 78 strani, 11 din.
»EKSPOZE O REPUBLIŠKEM PRORAČUNU ZA LETO 1948«. Broširano, 61 strani, 9 din
»RAZPRAVA O DRŽAVNEM PRORAČUNU ZA LETO 1948 V LJUDSKI SKUPŠČINI FLRJ«. Broširano, 80 strani, 12 din
»FALZIFIKATORJI ZGODOVINE«. Broširano, 40 strani, 8 din
»ŽIVLJENJE IN DELO LENINA«. Mapa slik, vezana v platno. 330 din

Vse navedeno dobite v upravi »LJUDSKE PRAVICE« v Ljubljani, Kopitarjeva 2, v vseh njenih podružnicah in vseh knjigarnah

Uprava »Ljudske pravice«

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Dušan Bole — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. — Uprava: Kopitarjeva 2. Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65 Telefon naročninskega oddelka 30-30 Telefon oglasnega oddelka 36-85. — Štev. ček. računa 6-90601-0.